BaBe!

godišnje izvješće

2016

Uvod

U godišnjem izvještaju za 2013. godinu pisale smo o kampanji koja je, uspješno preuzevši vokabular ljudskopravaških organizacija, referendumom izmijenila Ustav RH u kojem je od tada brak definiran kao "životna zajednica žene i muškarca". Posljedično tome, svih ovih godina čekale smo da heteroseksualni brakovi postanu sretniji i sigurniji, jer ipak su zaštićeni najvažnijim dokumentom države. Očekivale smo i da će se broj korisnica/ka našeg pravnog i psihološkog savjetovališta drastično smanjiti. Nadale smo se i padu stope razvoda braka i obiteljskog nasilja te porastu nataliteta. Nažalost, ništa od toga nije se ostvarilo. Dapače, natalitet je i dalje u padu, mladi svakodnevno napuštaju domovinu u potrazi za boljim životom, nezaposlenost je velika, mirovine su sve manje, a teško izborena ženska prava i prava manjina ozbiljno su ugrožena od strane onih istih, ultrakonzervativnih, interesnih skupina koje smo spomenuli na početku.

Početkom 2016. godine dogodila su se čak 4 ubojstva žena, dok je u nešto više od godinu dana 18 žena ubijeno od strane muškaraca s kojima su bile u partnerskom ili bračnom odnosu. U proteklih 10 godina ubijeno je više od 300 žena. U izvješću američkog State Departmenta o stanju ljudskih prava za 2016. godinu, nasilje prema ženama i djeci navedeno je kao jedan od najvećih problema u kršenju ljudskih prava u Hrvatskoj. Unatoč tome, Vlada RH još uvijek nije ratificirala Istambulsku konvenciju, a iz nedavnog imenovanja članova radne skupine, od kojih se neki otvoreno protive ratifikaciji, možemo naslutiti da će žrtve nasilja još neko vrijeme ostati bez tog aspekta zaštite i da će RH i dalje biti jedina država u regiji koja nije ratificirala Konvenciju. Nažalost, nismo dočekale ni novi Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2016. do 2021. godine, kao ni novu Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2016. do 2020. Jedino što je od strane vlasti učinjeno, je prijevod na hrvatski Strateškog djelovanja za ravnopravnost spolova 2016. – 2019. Europske komisije.

Hrvatski sabor je 13. veljače 2015. sa 77 glasova "za", 2 "protiv" i 3 "suzdržana" donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor u kojem je, između ostaloga, za političke stranke uvedena obveza poštivanja uravnotežene zastupljenosti oba spola na kandidacijskim listama.

Konkretno, Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (NN 120/11) dopunjen je člankom 21.a:
„Prilikom utvrđivanja i predlaganja stranačkih lista i neovisnih lista za izbor zastupnika u Sabor, predlagatelji lista dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na listama. Smatrat će se da je lista za izbor zastupnika u skladu s načelima iz stavka 1. ovoga članka ukoliko je na određenoj listi najmanje 40% pripadnika oba spola, a lista na kojoj nije zastupljeno najmanje 40% pripadnika oba spola nije pravovaljana."

Unatoč zakonskim izmjenama, prošle smo godine (ponovo) dobili novu Vladu, koja ima samo 4 ministrice Od ukupno 151 zastupnika koji sjede u 9. sazivu Hrvatskog sabora, žena je svega 12 posto. Ususret izborima, u suradnji s još par udruga provele smo analizu izbornih programa najvećih političkih stranki, iz kojih je bilo jasno da rodna ravnopravnost nije jedan od prioriteta. Osim toga, u svom programu vladajuća stranka navela je da će "štititi dignitet ljudskog bića od začetka života" i čini se da je to obećanje (za razliku od nekih drugih obećanja iz istog programa) ozbiljno i shvatila. Sve veće zadiranje konzervativnih grupacija i Crkve u dostupnost javnozdravstvenih usluga, posebno onih vezanih uz reproduktivno zdravlje, bilo je vidljivo, primjerice, iz pokroviteljstva kardinala Bozanića i biskupa Košića i visokog pokroviteljstva Predsjednice RH nad Hrvatskim kongresom forenzične ginekologije i perinatologije, na što smo upozorile u našim medijskim istupima. Zapitale smo se hoće li oni dati doprinos znanstvenoj raspravi svojim molitvama, a skup otvoriti škropljenjem sudionica i sudionika? Ili će dati i svoje stručno, na osobnom iskustvu i znanstvenim činjenicama zasnovano mišljenje, te postaviti smjernice za ispravan pristup liječnika/ca ginekološkim problemima žena?!!

Također, u ovoj smo godini doživjeli i to da Sabor nije prihvatio izvješće Pučke pravobraniteljice za 2015. godinu što smo protumačili kao izravan udarac vladajućih na ljudska prava i samu vladavinu prava. Ovaj nas je čin bolno podsjetio na trend sve češćeg napadanja neovisnih institucija u cilju političke kontrole koji direktno utječe na mogućnost zaštite različitosti i manjina iako svi tvrdimo da znamo da je neovisnost sustava zaštite ljudskih prava esencijalan dio demokracije i otvorenog i tolerantnog društva, koji ovim postupkom postaje upitan.

Iz navedenih razloga, u 2016. podržale smo prosvjednu akciju "Preuzmite odgovornost za ubojstva žena" koja je održana u veljači na Cvjetnom trgu kako bi se odala počast svim ubijenim ženama i pozvalo institucije da dosljedno provode zakone. Uz to, u suradnji s tvrtkom IKEA obilježile smo Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama, izloživši siluete 18 žena ubijenih u proteklih 18 mjeseci od strane muških članova obitelji. Osim silueta, IKEA se i izložbom "Nasilne veze su bezveze", koja je realizirana u suradnji Udruge B.a.B.e. s Centrom za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI), pridružila obilježavanju globalne kampanje "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama". Podržale smo prosvjednu akciju "Noćni marš – 8. mart", na kojoj smo jasno rekle "ne" prešutnom opravdavanju i toleriranju nasilja. Osudile smo stereotipne, seksističke prikaze žena u udžbenicima za osnovnu školu i u reklamama, kao i izjavu Nenada Lukića, suca Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, da je "ženski mozak ponešto hendikepiran". Protekla godina također je bila godina u kojoj su žene bile tjerane u rodilišta, a muškarci u vojsku. Također, žene su bile nazivane štracama i *drugotnima* – da slučajno

ne bismo zaboravile gdje nam je mjesto! No, na društvenim mrežama i kroz kampanju "Drugotna" žene su prigrlile termine koje su im dodijelili ti vrli pripadnici muškog roda, iskoristivši semantički obrat za lišavanje ponižavajućih termina njihovog negativnog značenja.

U 2016. godini privele smo kraju i dva projekta financirana sredstvima EU: "Uključivanje + uživanje = zapošljavanje" i "Žene na tržištu rada – procjena utjecaja roda", koji je naveden kao primjer dobre prakse utjecaja na usklađivanje obiteljskih obveza i plaćenog rada u Socijalnoj slici Grada Zagreba za 2015. godinu (CERANEO i Socijalno vijeće Grada Zagreba, prosinac 2016.). Istraživanje provedeno u sklopu istog projekta potvrdilo je neravnopravan položaj žena na tržištu rada. Naime, žene još uvijek ostvaruju mnogo manji udio prihoda na tržištu rada od muškaraca, a u 2016. činile su 55% nezaposlenih. Bez novih mjera žene će vjerojatno i dalje biti u nepovoljnijem gospodarskom položaju i to prvenstveno zbog prepreka vezanih uz majčinstvo te kao rezultat nerazmjerne podjele skrbi i rada u kućanstvu (čak polovica ispitanica odgovorila je da su one te koje obavljaju sve kućanske poslove).

U svjetlu navedenog, kao udruga koja je odabrala težak put promicanja ravnopravnosti u Hrvatskoj, možemo samo konstatirati da ćemo naš rad unatoč poteškoćama nastaviti i dalje, a ovu tešku godinu ostaviti iza nas i da ćemo ustrajati na provođenju programa koji promiču ravnopravnost u svim životnim područjima.

O programima

Svi B.a.B.e. programi i aktivnosti usklađeni su s vizijom i misijom te registriranim djelatnostima organizacije. Kroz program **Rodna ravnopravnost** teži se podizanju javne svijesti glede rodne ravnopravnosti te jačanju prepoznatljivosti i primjene koncepta rodne ravnopravnosti u svim nacionalnim, regionalnim i lokalnim politikama korištenjem relevantnih metodologija: istraživanje, analize javnih politika, policy savjetovanja, monitoring, ex-ante i ex-post evaluacije. Programom **Prevencija i suzbijanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja** nastoji se putem pravnog i psihološkog savjetovanja pružiti potrebna pomoć žrtvama obiteljskog nasilja te drugim depriviranim skupinama kako bi ostvarili i zaštitili svoja temeljna ljudska prava. Treći je program **Pružanje egzistencijalne zaštite i psihosocijalne podrške ženama žrtvama nasilja i njihovoj djeci u Vukovarsko-srijemskoj županiji** putem Sigurne kuće, Psihološkog i pravnog savjetovanja te realizacijom Tranzicijske kuće, čime se čini značajan iskorak u podizanju razine zaštite žena i djece žrtava nasilja. Ovaj program konkretizacija je programa Prevencija i suzbijanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja u posebno osjetljivom području Vukovarsko-srijemske županije. Četvrti programski stup **Zagovaranje i praćenje zakonodavnih procedura, javnih politika i provedbenih mjera** karika je koja omogućava ostvarivanje ciljeva i planiranih rezultata prvog, drugog i trećeg programskog stupa. Sudjelovanjem u procesima kreiranja zakonodavnih mjera i javnih politika te zagovaranjem prema donositeljima odluka, osigurava se učinkovita zaštita ljudskih prava, uključujući i rodnu ravnopravnost te prevenciju i suzbijanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja. **Sva četiri programa sinergijski pridonose ostvarenju misije i vizije organizacije**.

Program: Rodna Ravnopravnost

Jedan od važnijih problema vezan je za neravnopravnosti spolova na tržištu rada. Sveprisutan problem diskriminacije žena na tržištu rada uključuje nejednake uvjete rada, nejednake plaće, probleme u pristupu napredovanju, utjecaju ekonomske krize na kršenje prava radnika i radnica, stopu nezaposlenosti žena u ukupnom broju aktivnog stanovništva i diskriminaciju na temelju trudnoće i materinstva prilikom zapošljavanja. U Hrvatskoj se još nedovoljno provode mjere koje omogućavaju usklađivanje obiteljskih i profesionalnih obveza, tako da bi očeve trebalo učinkovitije poticati na aktivniju ulogu u formativnim godinama razvoja djeteta.
Stoga smo unutar programa rodne ravnopravnosti u 2016. godini provele projekt pod nazivom "Žene na tržištu rada - procjena utjecaja roda". Procjena utjecaja roda jedan je od osnovnih alata za primjenu rodno osviještene politike pomoću koje možemo procijeniti različite učinke (pozitivne i negativne) neke politike na rodnu ravnopravnost. Jedna od najvećih prepreka većoj zaposlenosti žena je potreba usklađivanja s jedne strane obiteljskih obaveza, a s druge obaveza vezanih uz posao. Stoga je politika usklađivanja obiteljskih obaveza i plaćenog rada način odstranjivanja prepreka koje ženama otežavaju pristup tržištu rada i poticanja ravnopravnog sudjelovanja muškaraca u obiteljskom životu. U 2015. godini, rodni jaz u plaćama u Hrvatskoj iznosio je 10,2%. Takva segregacija tržišta rada ukazuje nam da su životni odabiri, ali i mogućnosti žena uvelike oblikovani društvenim očekivanjima, što je vidljivo i iz činjenice da žene i dalje obavljaju većinu kućanskih poslova i snose odgovornost za brigu o djeci. Prema istraživanju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, žene u odnosu na muškarce u Hrvatskoj imaju nižu stopu ekonomske aktivnosti, nižu stopu zaposlenosti, višu stopu nezaposlenosti i nižu mjesečnu zaradu. U Hrvatskoj još nisu razvijeni kapaciteti za planiranje i provedbu rodno osjetljivih sektorskih javnih politika i procjenu utjecaja roda, tako da i taj manjak znanja i vještina može dovesti do ozbiljnih ograničenja u provedbi politika rodne ravnopravnosti. I u Vodiču za procjenu utjecaja roda (1998.) Europske komisije, jednom od prvih vodiča ove vrste, ističe se da metodologija procjene utjecaja roda zahtijeva "značajnu količinu znanja o rodnim temama". Slično tome, u publikaciji Vijeća Europe kao prepreka kvalitetnoj implementaciji rodne perspektive u politike navodi se nedostatak potrebnog znanja dionika, stoga su komponente predviđene ovim projektom više nego relevantne. Sve navedeno su razlozi zbog kojih je potrebno riješiti problem razlike u zapošljavanju između spolova, a potrebna su i koordinirana nastojanja da se olakša sudjelovanje žena na tržištu rada. Također, to su sve razlozi zbog kojih je naš projekt "Žene na tržištu rada - procjena utjecaja roda" od iznimne važnosti za naše društvo!

Projekt Ž**ene na tržištu rada - procjena utjecaja roda** udruge B.a.B.e. – Budi aktivna. Budi emancipiran trajao je 24 mjeseca, od 01.01.2015. do 01.01.2017. Opći cilj bio je pridonijeti jačanju uloge zagovaračkih aktivnosti organizacija civilnog društva (OCD) usmjerenih na opću transparentnost, otvorenost i dobro upravljanje hrvatske javne uprave na polju rodne ravnopravnosti, a osobito onih politika koje pridonose stvaranju pozitivnog okruženja za žene na tržištu rada. Partneri su bili Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Grad Zagreb, udruga Legalina iz Gračaca i udruga Vukovarski institut za mirovna istraživanja i obrazovanje (VIMIO).

Ciljana područja projekta bila su Grad Zagreb, Vukovarsko-srijemska županija (Vukovar) i Zadarska županija (Gračac). Ciljane skupine ovoga projekta bili su 1) javna/državna tijela/institucije na lokalnoj i nacionalnoj razini (Vladin ured za ravnopravnost spolova; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova; Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku; Ministarstvo rada i mirovinskog sustava; Ministarstvo gospodarstva; Ministarstvo poduzetništva i obrta; Grad Zagreb; Grad Vukovar; Vukovarsko-srijemska županija; Zadarska županija; Općina Gračac; županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova; Hrvatski zavod za zapošljavanje; Državni zavod za statistiku; Centar za socijalnu skrb, 2) sindikati, 3) organizacije civilnog društva te 4) žene. Kao krajnje korisnike ovoga projekta navele smo 1) udruge, 2) žene i širu javnost te 3) povjerenstva za ravnopravnost

spolova. Nadalje, ukupna vrijednost projekta je iznosila 271.727,30 EUR. Projekt je financiran iz sredstava Europske Unije uz komplementarna sredstva Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Aktivnosti unutar projekta su bile podijeljene u nekoliko skupina: 1) istraživanje i procjena utjecaja roda svih politika koje utječu na pristup žena tržištu rada; 2) jačanje kapaciteta za donošenje rodno osviještenih politika; 3) praćenje i zagovaranje u lokalnim zajednicama; 4) prijenos znanja i primjera dobre prakse; 5) vidljivost – produkcija medijskih sadržaja. Rezultati koje smo očekivali unutar ovog projekta su uključivali : 1) provedenu procjenu utjecaja roda politika i zakona koji utječu na pristup žena tržištu rada; 2) kreirane smjernice i indikatore za dugoročnu procjenu utjecaja roda; 3) podignuti kapaciteti OCD-a i državnih/javnih tijela na lokalnoj i nacionalnoj razini za kreiranje rodno osviještenih politika; 4) uspostavljeni standardi, načela i deliberativni mehanizmi za unaprjeđenje politika i mjera koje utječu na položaj žena na tržištu rada, te 5) prenesena znanja i primjeri dobrih praksi svim relevantnim i zainteresiranim dionicima. Rezultate ovog projekta podijelili smo također u nekoliko skupina, a to su: 1) Provedena procjena utjecaja roda politika koje utječu na položaj i pristup žena tržištu rada, 2) Kreirane kvalitativne smjernice i indikatori za dugoročnu procjenu utjecaja roda, 3) Ojačani kapaciteti organizacija civilnog društva, javnih/državnih tijela/institucija na lokalnoj i nacionalnoj razini za uključivanje rodne perspektive u politike, 4) Uspostavljani i promovirani standardi, načela i deliberativni mehanizmi za unaprjeđenje politika, regulative i provedbenih mjera koje utječu na položaj žena na tržištu rada, 5) Kreirana baza podataka i prenesena znanja i primjeri dobre prakse.

Istraživanje provedbe i učinka instrumenata i mjera koje utječu na usklađivanje obiteljskih i poslovnih obaveza, a vodio ga je tim Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s kolegama sa Studijskog centra za socijalni rad Pravnog fakulteta i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Istraživanje politika usklađivanja obiteljskih obveza i plaćenog rada u Hrvatskoj obuhvatilo je nekoliko istraživačkih aktivnosti: mapiranje i analiza postojećeg zakonodavnog okvira (30 dokumenata) te prikupljanje službenih podataka i statistike; intervjui s lokalnim i nacionalnim dionicima (Zagreb, Slavonski Brod, Bukovlje, Metković, Varaždin, Gračac, Zadar); anketa s gradovima i općinama o aktivnostima koje poduzimaju kako bi roditeljima pomogli da što uspješnije usklade plaćeni rad i obiteljske obaveze; te istraživanje kućanstava – perspektiva građana/ki o usklađivanju radnih i obiteljskih obveza i potpori koju u tome dobivaju od jedinica lokalne samouprave. Na temelju provedenog istraživanja izrađen je program radionica jačanja kapaciteta za praćenje i evaluaciju politika i mjera vezanih uz rodnu ravnopravnost, rodno osviještene politike i položaj žena na tržištu rada. Tijekom 2016. godine održano je 28 radionica, koje su bile namijenjene organizacijama civilnog društva, sindikatima, političkim strankama i županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova. Održano je i 6 radionica jačanja kapaciteta za uvođenje načela procjene utjecaja roda u javne politike, koje su bile namijenjene predstavnicima lokalne samouprave, a održane su u dva ciklusa – na početku i kraju projekta, u Zagrebu, Gračacu i Vukovaru. Kako bi se potaknulo praćenje i evaluacija politika na lokalnoj razini te suradnja između različitih dionika (od organizacija civilnog društva i zainteresiranih građana/ki do predstavnika lokalne i regionalne vlasti, institucija i javnih ustanova), u Zagrebu, Gračacu i Vukovaru oformljene su neformalne koalicije koje su raspravljale u situaciji i problemima u lokalnoj zajednici te razmatrale moguće oblike djelovanja za promicanje rodno osviještenih politika. Koalicije su izradile 4 analize mjera/politika (na nacionalnoj i lokalnoj razini) koje se tiču položaja žena na tržištu rada i/ili rodne ravnopravnosti. Analiza izbornih programa političkih stranaka objavljena je u brojnim medijima.

U prosincu 2016. objavljena je publikacija **"Žena, majka, radnica: Usklađivanje obiteljskih obaveza i plaćenog rada u Hrvatskoj"** koja sadrži rezultate istraživanja provedenog u sklopu projekta tijekom 2015. godine te pregled postojećih mjera politika usklađivanja obiteljskih i poslovnih obaveza u RH. Publikacija je predstavljena na regionalnoj konferenciji održanoj 7. prosinca u Zagrebu na kojoj su sudjelovale izlagačice iz Hrvatske, Srbije, BiH i Slovenije. Osim toga, publikacija je dijeljena na projekcijama dokumentarnog filma "Svemu unatoč: 4 priče o ženama" u Zagrebu, Gračacu i Vukovaru. Film je snimljen u suradnji s Televizijom Student i donosi priče o 4 žene koje su se izborile za svoje mjesto na tržištu rada, a emitiran je i na HRT4 te dostupan online: http://www.babe.hr/hr/svemu-unatoc-4-price-o-zenama/

Televizijska emisija u trajanju od pola sata također je nastala u suradnji s Televizijom Student, a gošće su bile Željka Kamenov (FFZG), Nataša Novaković (HUP) i Tina Tešija (BRID). U suradnji s Radio Studentom snimljeno je i emitirano 5 emisija u trajanju od pola sata, a u studentskim novinama Global objavljeno je 8 članaka koji su se bavili temom položaja žena na tržištu rada. Emisije i članci dostupni su online (http://zenenatrzisturada.hr/dokumenti/tv-emisija) , a svi materijali redovito su bili ažurirani na projektnoj web stranici(http://zenenatrzisturada.hr). Tijekom 2016. godine održano je i 28 radionica jačanja kapaciteta za praćenje i evaluaciju politika i mjera vezanih uz rodnu ravnopravnost, rodno osviještene politike i položaj žena na tržištu rada.

Radionice su bile namijenjene organizacijama civilnog društva, sindikatima, političkim strankama i županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova. Održano je i 6 radionica jačanja kapaciteta za uvođenje načela procjene utjecaja roda u javne politike koje su bile namijenjene predstavnicima lokalne samouprave, a održane su u dva ciklusa – na početku i kraju projekta, u Zagrebu, Gračacu i Vukovaru. Kako bi se potaknulo praćenje i evaluacija politika na lokalnoj razini te suradnja između različitih dionika (od organizacija civilnog društva i zainteresiranih građana/ki do predstavnika lokalne i regionalne vlasti, institucija i javnih ustanova), u Zagrebu, Gračacu i Vukovaru oformljene su neformalne koalicije koje su raspravljale o situaciji i problemima u lokalnoj zajednici te razmatrale moguće oblike djelovanja za promicanje rodno osviještenih politika. Koalicije su izradile 4 analize mjera/politika (na nacionalnoj i lokalnoj razini) koje se tiču položaja žena na tržištu rada i/ili rodne ravnopravnosti. Analiza izbornih programa političkih stranaka objavljena je u brojnim medijima.

Program: Prevencija i suzbijanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja

U sklopu ovog programskog stupa provodili smo sljedeće aktivnosti;

- Pružanje pravnog i psihološkog savjetovanja pojedincima/kama i parovima u pogledu njihovih prava i obveza u vezama, nasilja u obitelji, roditeljskih prava, vlasničkih/imovinskih prava itd.
- Strateške litigacije u postupcima vezanim za rodno uvjetovano nasilje
- Praćenje i zagovaračke aktivnosti usmjerene prema donošenju i formuliranju javnih politika i zakona (s fokusom na praćenje provedbenih aktivnosti i mjera i njihovo funkcioniranje u praksi) u području rodno uvjetovanog nasilja
- Javne kampanje I podizanje svijesti o rodno uvjetovanom nasilju
- Obrazovanje mladih i djece usmjereno prema razumijevanju uzroka i posljedica rodno uvjetovanog nasilja
- S obzirom na plan aktivnosti za 2016.god. i s obzirom na očekivane rezultate i unaprijed definirane indikatore uspjeha plan je u cijelosti ostvaren, a donekle i premašuje očekivane rezultate.

1. Savjetovalište funkcionira u punom kapacitetu: rade stručni timovi na pojedinim slučajevima od začetka javljanja korisnika/ca do rješenja problema. Osigurana je kontinuirana, efikasna i brza pravna pomoć pravodobnim informiranjem i pružanjem pravnih savjeta sukladno pravilima struke i najvišim standardima pravničke etike. Na taj smo način onima kojima je potrebno zajamčili profesionalnu i učinkovitu pravnu zaštitu, sve u cilju uklanjanja prepreka koje onemogućavaju ili otežavaju jednaki pristup sudu svim građankama i građanima. O radu Savjetovališta i pravnog tima najbolje govori podatak da je tijekom 2016. god. ukupno 1777 korisnika dobilo pravni savjet. Naše su pravne savjetodavke pred domaćim sudovima zastupale 5 korisnica, žrtava obiteljskog nasilja u kojima žrtvi nije osigurana pomoć putem HOK, u okviru instituta besplatne pravne pomoći, a žrtve se nisu mogle zastupati same (radi se o strateški važnim sporovima) te su podnesene 3 zahtjeva Europskom sudom za ljudska prava i dvije predstavke Ustavnom sudu RH.

Analiza pravnog savjetovališta za razdoblje od 1. siječnja 2016. godine do 31. prosinca 2016. godine

Analiza obuhvaća broj i osnovna obilježja korisnika (spol, dob, mjesto odakle su korisnici, njihove potrebe i druge eventualne posebnosti).

Budući da u prepisci e-mailom, poštom i telefonom korisnici/ce većinom navode samo problem zbog kojeg se obraćaju savjetovalištu, analizu smo podijelili u četiri kategorije s obzirom na količinu podataka koje smo imali:

- Analiza korisnika koji su ispunili upitnik (korisnika 1055)
- Analiza korisnika koji su nas kontaktirali putem elektroničke pošte (korisnika 201)
- Analiza korisnika koje smo zastupali pred javnopravnim tijelima –(korisnika 59)
- Analiza korisnika koji su primili samo pravnu informaciju putem telefona – (korisnika 462)

Analiza korisnika koji su ispunili upitnik

U promatranom periodu našem se pravnom savjetovalištu ukupno obratilo 1055 osoba, od čega 943 žene (89,4%) i 112 muškaraca (10,6%).

Osobnih dolazaka u savjetovalište bilježimo 63,4%, dok je 36,6% korisnika/ca savjetovano putem telefona.

Od ukupog broja korisnika/ca predstavilo se njih 94,1%, dok ih je 5,9% odabralo ostati anonimno.

Našem se savjetovalištu po prvi put obratilo 74,1% korisnika/ca, a njih 25% pomoć je zatražilo više od jedanput. U 0,9% slučajeva nismo dobile odgovor na pitanje koliko se puta korisnik/ca obratio/la našem savjetovalištu.

Analiza obraćanja prema županijama pokazuje kako su nas najviše kontaktirale osobe s područja Grada Zagreba te one čine 62,1% uzorka. U 9,7% slučajeva bilježimo javljanja s područja Zagrebačke županije, a 3,2% naših korisnika/ca dolazi s područja Vukovarsko-srijemske županije. Najmanji broj korisnika/ca kontaktirao nas je iz Dubrovačko-neretvanske županije, njih 0,3%, dok ukupno 0,8% korisnika/ca nisu odgovorili na pitanje o mjestu prebivališta. Također, 0,2% korisnika/ca koji su nas kontaktirali ne dolazi s područja Republike Hrvatske.

Grad Zagreb	62.10%
Zagrebačka	9.70%
Vukovarsko-srijemska	3.20%
Istarska	2.70%
Primorsko-goranska	2.20%
Krapinsko-zagorska	2.10%
Splitsko-dalmatinska	2%
Sisačko-moslavačka	2%
Osječko-baranjska	1.80%
Zadarska	1.70%
Bjelovarsko-bilogorska	1.60%
Karlovačka	1.40%
Koprivničko-križevačka	1.30%
Požeško-slavonska	1.30%
Brodsko-posavska	0.80%
Varaždinska	0.70%
Šibensko-kninska	0.60%
Virovitičko-podravska	0.50%
Ličko-senjska	0.50%
Međimurska	0.50%
Dubrovačko-neretvanska	0.30%
Van RH	0.20%
Bez odgovora	0.80%

U pogledu dobne strukture, najveći broj naših korisnika/ca ima više od 60 godina, njih 17,3%. Potom slijede korisnici/e koji imaju između 36 i 40 godina i oni čine 16,4% uzorka. Ukupno 12,7% korisnika/ca ima između 41 i 45 godina, dok njih 12,3% ima između 31 i 35 godina. Korisnici/e koji imaju između 51 i 55 godina čine 10,6% uzorka, a oni koji imaju između 46 i 50 godina čine 9,6% od ukupnog broja. Ukupno nas je kontaktiralo 8,6% korisnika/ca koji imaju između 56 i 60 godina dok korisnici/e koji imaju između 26 i 30 godina čine 8,1% uzorka. Javilo nam se i 3,3% korisnika/ca koji imaju između 21 i 25 godina, te njih 0,5% koji imaju manje od 20 godina. Ukupno 0,6% korisnika/ca nije se izjasnilo po pitanju dobi. Najveći postotak žena koje nas kontaktiraju ima između 36 i 40 godina, njih 16,8%, a nešto manje žena, njih 16,5%, ima iznad 60 godina. S druge strane, najviše muškaraca koji nas kontaktiraju ima iznad 60 godina, njih 12,4%, dok ih 12,1% ima između 41 i 45 godina. Također, u dobnoj skupini koja ima manje od 20 godina zastupljene su isključivo žene.

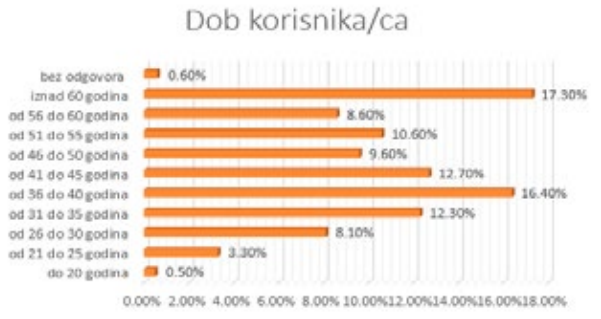

Po pitanju bračnog statusa 42,7% naših korisnika/ca je u braku, 23,9% ih je razvedeno, a 15,6% ih nije u vezi. U 6,1% slučajeva javile su nam se osobe koje su u procesu razvoda braka, a 5,9% od ukupnog broja čine udovci/ice. Ukupno 4,3% korisnika/ca živi u zajednici s partnerom/icom, dok ih se 0,8% izjasnilo da je u vezi, ali da ne žive s partnerom/icom. U 0,7% slučajeva korisnici/ce nisu odgovorili na pitanje o bračnom statusu.

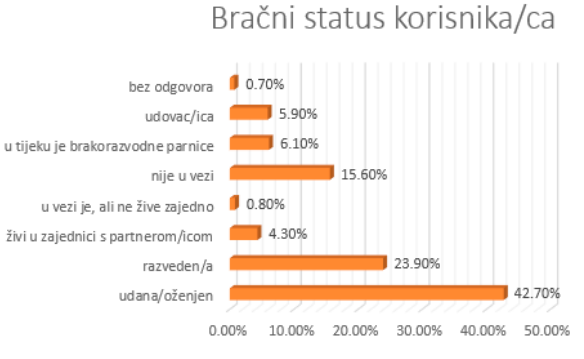

Od ukupnog broja korisnika/ca njih 84,5% ima djecu od čega žene čine 92,1%, a muškarci 7,9%. Također, od ukupnog broja žena koje su nas kontaktirale u promatranom razdoblju njih 87,1% ima djecu za razliku od 62,5% muškaraca koji su očevi. Ukupno 14,4% korisnika/ca nema djecu, a njih 1,1% se nije izjasnilo po tom pitanju. Od ukupnog broja korisnica, njih 53,3% ima maloljetnu djecu, a 11,2% maloljetnu i punoljetnu djecu. S druge strane, javilo nam se 33,4% korisnika koji imaju maloljetnu i 20,8% onih koji imaju maloljetnu i punoljetnu djecu. Punoljetnu djecu ima 34,2% korisnica i 36,4% korisnika. Ukupno 1,3% korisnica i 9,4% korisnika nisu odgovorili na upit o dobi djece. S aspekta radnog statusa, imamo 44,3% korisnika/ca koji su se izjasnili kao zaposleni/e, 31,5% kao nezaposleni/e, a 20,1% kao umirovljenici/ce. U 1,3% slučajeva korisnici/ce koji su nas kontaktirali izjasnili su se kao osobe koje brinu o kućanstvu, a obratilo nam se i 0,9% studenata/ica. Povremeno radi 0,3% korisnika/ca od ukupnog broja onih koji su nas kontaktirali. Također, 1,6% korisnika/ca nisu se izjasnili po pitanju radnog statusa. Zanimljiv je i podatak da među nezaposlenim korisnicima/ama žene čine 88,3%, a muškarci 11,7%.

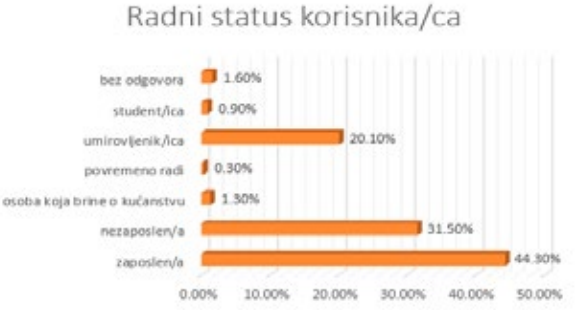

U pogledu stručne spreme, ukupno 54,8% naših korisnika/ca ima srednju stručnu spremu. Njih 20% ima visoku stručnu spremu, a 10,8% nižu stručnu spremu. Također, od ukupnog broja korisnika/ca njih 9% više su stručne spreme. U 1,3% slučajeva obraćale su nam se osobe koje su na poslijediplomskom studiju, a 0,8% naših korisnika/ca nema završenu osnovnu školu. U 3,3% slučajeva korisnici nisu odgovorili na upit o stručnoj spremi.

Zbog problema nasilja našem se savjetovalištu obratilo 43,6% korisnika/ca. Od ukupnog broja žena, zbog problema nasilja javilo se njih 46,2% za razliku od 21,4% muškaraca od njihovog ukupnog broja. Međutim, kad u analizu uključimo treću varijablu koja mjeri jesu li ispitanici tražili savjet za sebe ili za nekog drugog dobijemo postotak od 17,3% muškaraca koji su tražili savjet za svoju majku, sestru ili prijateljicu što dovodi do konačne brojke od 4,1% muškaraca koji su zvali zbog problema nasilja.

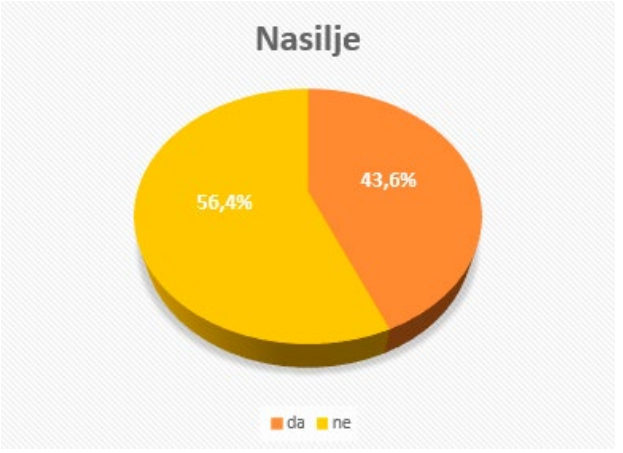

Korisnici/ce koji trpe nasilje najčešće su izloženi više vrsta nasilja u isto vrijeme. U 61,9% slučajeva radi se o psihičkom odnosno emocionalnom nasilju, u 54,5% o verbalnom nasilju, a u 47,5% o fizičkom nasilju. Ukupno 16,7% korisnika/ica trpi ekonomsko nasilje, 8,3% seksualno nasilje, a 6,1% ih je tražilo savjet po pitanju *mobbinga*. **U 5% slučajeva nije specifično navedena vrsta nasilja kojoj su korisnici/e izloženi.**

Najveći broj muškaraca koji nam se obratio zbog problema nasilja tužio se na psihičko nasilje, njih 52,6%. Muškarci se potom tuže na *mobbing* (31,6%), verbalno nasilje (21,1%), fizičko nasilje (11,1%) i ekonomsko nasilje (5,3%). Nijedan muškarac nije prijavio seksualno nasilje. Žene su nas najviše kontaktirale zbog izloženosti psihičkom nasilju (62,6%), potom verbalnom (56,2%), fizičkom (48,8%), ekonomskom (17,3%), seksualnom (8,8%) te zbog *mobbinga* zbog kojeg nas je kontaktiralo 5% žena od ukupnog broja onih koje su nam se obratile zbog problema nasilja.

Najčešći zlostavljači/ce su supružnici/e pa je tako 49,8% korisnika/ca navelo upravo njih kao zlostavljače. Ukupno 19,6% korisnika/ca je za isto optužilo bivšeg/u supruga/u ili partnera/icu. Potom su nas najviše kontaktirali zbog problema nasilja od strane izvanbračnog/e partnera/ice i to njih 8,6%, dok nas je 4,5% korisnika/ica kontaktiralo zbog nasilja od strane poslodavca/ke. Ukupno 3,4% ih za pretrpljeno nasilje okrivilo susjeda/e. Također, 3,2% korisnika/ca trpi nasilje od strane djece, njih 2,7% korisnika/ca od strane roditelja, a nešto manje, 1,8%, za nasilje krive svekra/vu. Po 0,7% korisnika/ca kontaktiralo nas je zbog problema nasilja od strane brata ili sestre te šogora/ice. Kod 1,4% naših korisnika/ca nije specifično navedena vrsta nasilja kojoj su izloženi/e

Velik broj naših korisnika/ca, njih ukupno 84,9%, višekratno je izloženo nasilju, dok je 6,5% korisnika/ca nasilju bilo izloženo jednom. U 8,6% slučajeva korisnici/ce nisu odgovorili na pitanje o učestalosti proživljenog nasilja.

Nasilje je prijavilo ukupno 58,6% korisnika/ca. Podaci pokazuju da nasilje u prosjeku prijavi prijavi 50,2% žena i 27,3% muškaraca.

Po pitanju postupanja po prijavi nasilja u 35,4% slučajeva vodi se postupak, a u 21,3% slučajeva isti se ne vodi. U 28,4% slučajeva nismo dobili odgovor na pitanje o postupku po prijavi nasilja. Korisnici/ce nam se često obraćaju jer su suočeni s više problema odjednom. Najviše njih (26,2%) kontaktiralo nas je zbog upita vezanih uz postupak razvoda braka. Potom slijede oni koji su imali upite vezane uz roditeljsku skrb (19,1%), imovinske odnose partnera (16,2%) te uzdržavanje djece (13,6%). Ukupno 8,9% korisnika/ca obratilo nam se zbog različitih pravnih pitanja, a u 5,2% slučajeva korisnici/ce su tražili savjete vezane uz podjelu bračne stečevine. U 4,3% slučajeva korisnici/ce su imali pitanja koja se tiču radnih odnosa, a 3,4% ih se raspitivalo o pravima u okviru socijalne zaštite. O pravu posjećivanja djeteta raspitivalo se 3% naših korisnika/ca, a po 2,8% njih kontaktirali su nas zbog pitanja vezanih uz nasljeđivanje i ovrhe. Ukupno 2,7% korisnika/ca raspitivali su se o uzdržavanju bračnih ili izvanbračnih partnera. Zbog prekršajnog postupka kontaktiralo nas je 2,3% korisnika/ca, dok nam se njih 1,8% obratilo s pitanjima vezanim uz stambeni status. Ukupno 1,6% korisnika/ca obratilo nam se zbog diskriminacije, a 1,4% zbog pitanja vezanih uz smetanje posjeda. Ukupno 1,1% korisnika/ca kontaktirali su nas s pitanjima o oduzimanju poslovne sposobnosti, a po 0,8% njih interesirala su prava u okviru zdravstvene zaštite te primanja dječjeg doplatka. Zbog pitanja vezanih uz prava iz mirovinskog osiguranja i naknadu štete kontaktiralo nas je 0,7% od ukupnog broja korisnika/ca, dok je njih 0,5% imalo pitanja vezana uz utvrđivanje očinstva. Ukupno 0,4% korisnika/ca interesirala je procedura smještaja u sigurnu kuću, a najmanji broj korisnika/ca kontaktirao nas je s pitanjima vezanim uz rodiljne naknade, njih 0,2%.

Na diskriminaciju na spolnoj osnovi potužilo se devet korisnica, dok su se dvije korisnice i jedan korisnik potužili na diskriminaciju na nacionalnoj osnovi. Na sporost suda potužila se jedna korisnica. Na neodgovarajuću reakciju policije potužilo se šest korisnica, njih dvije na neodgovarajuću reakciju nadležnog Centra za socijalnu skrb te jedna korisnica na neodgovarajuću reakciju zdravstvene ustanove.

Pravni savjeti i informacije pružene putem elektronske pošte

Analizom upita pristiglih na našu mail adresu dobili smo sljedeće podatke; ukupno nam se obratio 201 korisnik/ca, od čega 175 (87,1%) žena i 26 (12,9%) muškaraca.

Podijeljeno je 167 pravnih savjeta i 34 opće pravne informacije. Neki od korisnika/ca savjetovani su po pitanju više od jednog problema. U najvećem broju obratili su nam se korisnici/e s pitanjima vezanim uz skrbništvo (17,9%), a potom slijede oni koji trpe obiteljsko nasilje (16,4%). Osobe koje trpe obiteljsko nasilje u najvećem su se broju tužile na psihičko nasilje (51,1%), potom na fizičko (32,6%), seksualno (9,3%), verbalno (4,7%) te na ekonomsko nasilje (2,3%).

Također, ukupno 4% korisnika/ca koji su nas kontaktirali putem elektronske pošte tužili su se na nasilje koje nije nastupilo unutar obitelji. Od ukupnog broja naših korisnika/ca, njih 11,9% obratilo nam se s pitanjima vezanim uz radne odnose, 10,4% s pitanjima vezanim uz uzdržavanje djece, a 8,9% njih imalo je razna pravna pitanja. Ukupno 8,5% naših korisnika/ca zanimao je postupak razvoda braka, a njih 5,9% zanimala su pitanja vezana uz podjelu bračne stečevine te osobne odnose između roditelja i djece. Kontaktiralo nas je 2,5% korisnika/ca koje su interesirali imovinski odnosi, a u jednakom su nas postotku (2%) kontaktirali vezano uz socijalnu i zdravstvenu zaštitu te ovrhu. Ukupno 1,5% korisnika/ca imali su pitanja vezana uz porodiljnu naknadu, prisilnu hospitalizaciju, utvrđivanje očinstva, izvanbračnu zajednicu te diskriminaciju. Također, 1% korisnika/ca interesirali su se vezano uz povredu prava na privatnost, povredu časti i ugleda, kršenje ljudskih prava i zabranu približavanja. Konačno, 9,5% korisnika/ca obratili su nam se zbog raznih drugih problema.

Pravne informacije pružene putem telefona

Pravne informacije telefonom je primilo ukupno 462 korisnika/ca, od čega žene čine 87%, a muškarci 13%.

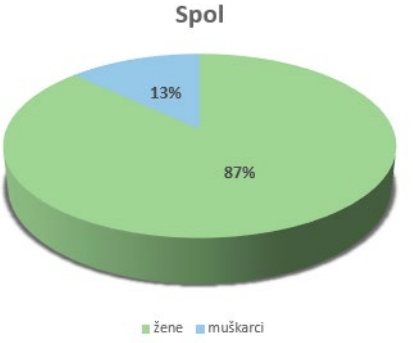

Najčešće nas korisnici kontaktiraju zbog više problema odjednom. Najveći je broj onih koji su nas kontaktirali zbog pitanja vezana uz razvod braka, njih 17,1%. Potom slijede korisnici/e koji su nam se obratili zbog obiteljskog nasilja. Takvih je korisnika/ca 13%. Najviše njih se tuži na psihičko nasilje od strane bračnog partnera/ice (51,3%), potom na fizičko (33,3%), te u jednakom postotku (7,7%) na verbalno i ekonomsko nasilje.

Zbog pitanja vezanih uz roditeljsku skrb kontaktiralo nas je 9,5% korisnika/ca, a o imovinskim odnosima raspitivalo se njih 5,4%. Ukupno 4,6% korisnika/ca obratilo nam se s pitanjima vezanim uz podjelu bračne stečevine, a nešto manjem broju (3,9%) raspitivali su se o pravima u okviru radnih odnosa. O uzdržavanju djece raspitivalo se 2,8% naših korisnika/ca, dok je njih 2,6% imalo razna pravna pitanja. Ukupno 2,2% korisnika obratilo nam se zbog problema s nasiljem koje nije počinjeno unutar obitelji, a u jednakom broju (1,3%) naši su se korisnici/e tužili na uznemiravanje od strane susjeda te su imali pitanja vezana uz ovrhu i nasljedstvo. Po 1,1% naših korisnika/ca raspitivalo se o pravima u okviru zdravstvene zaštite i mirovinskog osiguranja, a 0,9% o pravima u okviru socijalne zaštite, osobnim odnosima između roditelja i djece. Ukupno 0,7% korisnika/ca imalo je pitanja vezana uz izvanbračne zajednice, a najmanje korisnika/ca, njih 0,4%, tužilo se na diskriminaciju i seksualno uznemiravanje. Od ukupnog broja naših korisnika/ca, njih 6,3% obratilo nam se s nekim drugim pitanjima.

Podnesci pred javnopravnim tijelima i Europskim sudom za ljudska prava

Ukupno smo pomogli 59 korisnika/ce sastavljanjem podnesaka, molbi, tužbi i zahtjeva pred javnopravnim tijelima i Europskim sudom za ljudska prava. Od ukupnog broja korisnika/ca koji su nas kontaktirali, žene čine 79,7%, a muškarci 8,5%. U 11,8% slučajeva nemamo podatke o spolu.

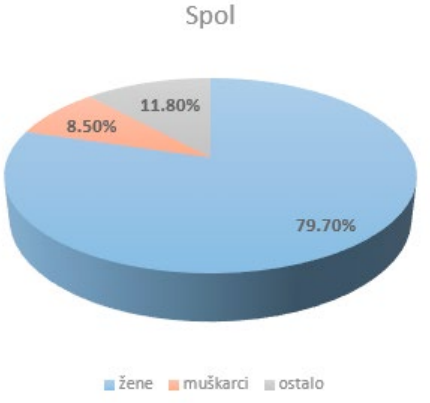

Najveći broj naših korisnika pripada dobnoj skupini od 30 do 50 godina i oni čine 59,3% od ukupnog broja. Potom slijede korisnici/e koji imaju između 19 i 29 godina (13,6%), 51 i 65 godina (8,5%) te oni iznad 66 godina (6,8%). Za ukupno 11,9% korisnika/ca nemamo podatke o dobi. Po pitanju stručne spreme, najveći broj naših korisnika/ca ima srednju stručnu spremu (44,1%) potom nižu stručnu spremu (18,7%) i naposlijetku višu i visoku stručnu spremu (13,6%). Podatak o stručnoj spremi nemamo za 23,7% korisnika/ca. Od ukupnog broja korisnika/ca njih 40,7% je nezaposleno, 35,6% ih je zaposleno, 10,2% su umirovljenici, a podatke o radnom statusu nemamo za 13,6% korisnika/ca. Najčešći problem s kojim se naši korisnici susreću je obiteljsko nasilje (21 prijava). Po četiri korisnika/ce zatražili su našu pomoć zbog povrede temeljnih ljudskih prava, zahtjeva za donošenjem privremene mjere te osobnih odnosa roditelja i djece. Po tri korisnika/ce obratili su nam se zbog diskriminacije, prisilne hospitalizacije, prijave na postupanje policijskih službenika i primjedbe na rad centara za socijalnu skrb. Po dva korisnika/ce kontaktirali su nas zbog skrbništva, ovrhe djeteta i reagiranja na neprimjereno ponašanje nastavnika, a ukupno osam korisnika/ca obratilo nam se zbog raznih drugih problema.

Ono što smo uočili kroz statističko praćenje naše udruge osobito je problematično sljedeće: obraća nam se sve više žena s problemom nasilja u obitelji, čak i kada nam se korisnice obraćaju s, naizgled, drugim pravnim problemom, kao što je razvod braka, podjela imovine i sl. najčešće dolazimo do zaključka da je problem zbog kojeg se stranka javlja zapravo zbog rodne neravnopravnosti koja generira nasiljem u obitelji. Uočavamo i kako je sve veći broj građana i građanki, osobito mladih osoba, koje stupaju u brak ili izvanbračnu zajednicu bez osnovnih znanja o imovinskim odnosima koji iz takvih zajednica proizlaze pa vrlo često trpe vrlo ozbiljne posljedice u slučaju njihova raskida. Ovaj problem u najvećoj mjeri pogađa žene koje iz tradicijskih razloga, prije stupanja u bračnu ili izvanbračnu zajednicu ili za vrijeme trajanja bračne zajednice - kod stjecanja imovine ili kod svojih ulaganja u nekretninu partnera ili članova njegove obitelji (najčešće roditelji bračnog partnera)"ne postavljaju pitanje" uređenja imovinskih odnosa. Time dolazi do situacija da se imovina bračnih ili izvanbračnih drugova, najčešće, formalno stječe samo na ime supruga, čime su osobe ženskog spola stavljene u nepovoljan položaj. Korisnice se također, obraćaju se s problemima oko pronalaženja zaposlenja, napredovanja na radnom mjestu, razlikama u plaći, seksualnog zlostavljanja i mobbinga na radnom mjestu, a česti razlog savjetovanja su i problemi s kojima se susreću trudnice i majke diskriminirane na radnom mjestu. S druge strane obraćaju nam se i očevi koji smatraju da su radi spola stavljeni u nepovoljniji položaj u postupcima u kojima se odlučuje o skrbi za djecu, a isto tako i nakon donošenja takvih odluka, budući da tradicijski majke s kojima djeca žive, samostalno, bez traženja pristanka očeva donose odluke o školovanju, zdravlju djece i dr.

Također, uočeni problemi u vezi suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja ponavljaju se već godinama i teško da možemo reći da smo u ovom području unatoč izmjenama unutar zakonske regulative uočili značajnija poboljšanja. Prekršajni postupci u kojima se sudi radi počinjenog obiteljskog zakona i dalje se u brojnim slučajevima provode formalno bez detaljnijeg ulaženja u obiteljskopravnu problematiku i razloge nasilja što često rezultira time da počinitelji priznaju nasilje, odreknu se prava na žalbu čime postupak završava, a žrtva ne dobiva mogućnost iznijeti svoju stranu priče i ukazati na eventualne probleme s ovisnošću kod partnera, na eventualne psihičke probleme kao i potrebu za provođenjem liječenja. Za prekršajne postupke radi počinjenog nasilja u obitelji, žrtvama i nadalje nije predviđena besplatna pravna pomoć u situacijama kada zbog lošijeg imovinskog stanja nisu u mogućnosti platiti zastupanje. Prema našem iskustvu to ih stavlja u nepovoljniji položaj, budući da možemo reći da kroz određen broj postupaka koji smo pratili kroz zastupanje naših odvjetnica, možemo reći da odvjetnička pomoć u takvim slučajevima u pravilu dovodi do povoljnijeg ishoda u smislu jače zaštite prava žrtve nasilja. Uz fizičko i psihičko nasilje, žene u Hrvatskoj i nadalje su žrtvama ekonomskog nasilja koje se najčešće manifestira kroz uskraćivanje korištenja zajedničke imovine, te nemogućnosti ostvarivanja pristupa zajedničkim dobrima kroz dugi niz godina, a budući je jedini modus utvrđivanja zajednički stečene imovine, sudski postupak, odnosno građanska parnica koja u pravilu dugo traje i ne dovodi do željenog ishoda budući se u parnicama samo utvrđuje što čini zajedničku imovinu dok je dioba imovine zaseban proces koji također traje. Iskustvo nam pokazuje da je zapravo medijacija najbolji način rješavanja imovinskih odnosa, međutim imajući u vidu da u podlozi neriješenih imovinskih odnosa često puta može biti ekonomsko nasilje, jasno je da ne može u svakom slučaju biti sredstvo rješavanja tih odnosa. Rješenje bi bilo propisivanje zakonom utvrđenih rokova za rješa-

vanje ovakvih predmeta, što do danas unatoč brojnim primjedbama nevladinih udruga koje se bave zaštitom temeljnih ljudskih prava, nije uvaženo. Daljnji problem koji primjećujemo je ambivalentnost aktera u sustavu rješavanja tzv. konfliktnih razvoda, gdje smo u više navrata bile suočene s izjednačavanjem partnera iako je pravomoćnim sudskim odlukama, pa čak i u kaznenim postupcima bilo utvrđeno nasilje prema partnerici, međutim navedeno se ne uzima u obzir prilikom evaluacije međusobnih odnosa i ocjene roditeljskih kompetencija. Budući da je u tijeku rad na nacrtu novog Obiteljskog zakona, zalažemo se i zalagat ćemo se da odredba o rodno uvjetovanom nasilju bude uvrštena u ovaj zakon te da se činjenica rodno uvjetovanog nasilja uvijek evaluira u postupcima koji su proizašli iz bračne zajednice ili veze u kojoj je bilo utvrđeno nasilje. Naime, zabilježen je trend porasta tzv. visoko konfliktnih razvoda,što samo po sebi naizgled nije u izravnoj vezi s pristranošću u postupcima odlučivanja o skrbništvu, međutim ono što predstavlja problem jest činjenica da se visoko konfliktnim razvodima ocjenjuju i oni u kojima su zabilježene pojava nasilja u obitelji. U brojnim takvim situacijama, svi akteri u sustavu,počevši od centra za socijalnu skrb, preko sudova i zdravstvenih ustanova skloni su minorizirati nasilje i isto pripisivati manipulativnosti jednog od roditelja, najčešće roditelju ženskog spola. Iako smo svjesni da postoje malobrojni slučajevi u kojima se lažno prijavljeno nasilje uistinu koristi kao argument za dobivanja skrbništva nad djetetom,smatramo da je opće prisutna percepcija o manipulativnosti u postupcima radi skrbništa izrazito štetna za roditelje koji su uisnu pretrpjeli nasilje, čime se stavljaju u nepovoljniji položaj.

I nadalje se zalažemo da se zaštita kroz prekršajne postupke pruži i emotivnim partnerima, jer smatramo da kaznenopravni mehanizmi puno puta nisu dovoljno efikasni i brzi te da kao takvi nemaju dostatan odvraćajući učinak u suzbijanju nasilja, međutim prema našim saznanjima ovaj prijedlog nije ušao u Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji koji je prema našim saznanjima trenutno u saborskoj proceduri. Vezano uz Kazneni zakon primjećujemo da se često odbacuju kaznene prijave radi kaznenog djela nametljivog ponašanja (članak 140.) jer nametljivo ponašanje u većini slučajeva, prema ocjeni državnog odvjetništva navodno nedovoljno dugo traje ili je motivirano nerazriješenim partnerskim odnosima, čime određen broj protupravnih ponašanja ostaje nepokriven pravnom zaštitom. Kroz rad pravnog savjetovališta često primjećujemo nepravilnosti u radu institucija, poglavito centra za socijalnu skrb koji počinitelji i žrtve rodno uvjetovanog nasilja kontinuirano upućuju u partnerske terapije, na što smo u više navrata reagirali dopisima Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova.

Izvještaj o radu Psihološkog savjetovališta organizacije B.a.B.e. u izvještajnom periodu od 1. siječnja 2016. do 31. listopada 2016.1

U 2016 god. 152 osobe su koristile usluge našeg Psihološkog savjetovališta, od toga 21 muškarac i 131 žena. Spolna struktura korisnika/ca pokazuje da se u 86% slučajeva radi o osobama ženskog roda, dok su muškarci u manjini (14%). Ipak, iskustvo pokazuje da nam se i muškarci sve češće obraćaju. Telefonski nam se, od 152 korisnika/ca, obratilo njih 35 (23%). Ostali korisnici/ce su u Savjetovalište došli osobno.

Najviše korisnika/ca dolazi iz Zagreba (82%) (slika 1). Ostali korisnici/ce se u najvećem broju javljaju iz Slavonije. Ovaj podatak objašnjavamo činjenicom da je socioekonomska situacija u Slavoniji posebno zahtjevna, s visokom razinom nezaposlenosti i egzistencijalnih problema. Takav kontekst facilitira pojavu čitavog niza problema, među ostalima i nasilje u partnerskim odnosima/u obitelji. Dalmacija također ima relativno visok broj korisnika/ca koji nam se javljaju. Rodni stereotipi i rodno uvjetovana diskriminacija koje su u tom dijelu Hrvatske posebno intenzivno prisutno su potencijalno povezani s ovim podatkom.

Korisnicama/cima iz drugih gradova pruženo je psihološko telefonsko savjetovanje te su upućene/i na srodne organizacije koje nude osobno psihološko i (ako je bilo potrebno) pravno savjetovanje, a nalaze se u njihovim gradovima.

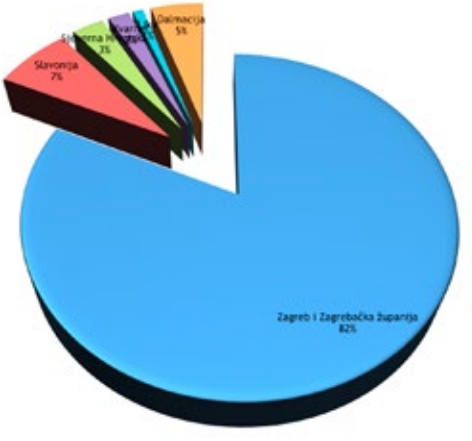

Slika br. 1: Prikaz korisnica/korisnika Psihološkog Savjetovališta BaBe po gradu/dijelu Hrvatske iz kojeg dolaze (u postotcima)

Analizom sociodemografskih podataka dolazi se do zaključka da nema statistički značajne razlike u distribuciji korisnika/ca po obilježjima dobi, zaposlenosti, problematike s kojom korisnici/ce dolaze u Savjetovalište i drugih pokazatelja. Stoga se sociodemografski podaci prikazani u ovom izvještaju odnose i na Grad Zagreb i na ukupan broj korisnika/ca Psihološkog savjetovališta na nacionalnoj razini.

Dobna struktura otkriva da preko 49% korisnika/ca pripada skupini između 30 i 50 godina (slika 2). To razdoblje je razdoblje u kojem je najveći broj korisnika/ca usmjeren na stvaranje vlastite obitelji, održavanje i uspostavljanje bitnih odnosa, rješavanje egzistencijalnih problema. Također, postignuta je dovoljna dobna zrelost da se prepozna potreba za podrškom od strane stručnih djelatnika/ca, bilo da se radi o psihološkoj ili pravnoj podršci. Iako je pozitivno što se korisnici/ce obraćaju u savjetovališta, u vrijeme prvog javljanja je problem s kojim dolaze već toliko uznapredovao da je rješavanje istog kompleksno i zahtjevno.

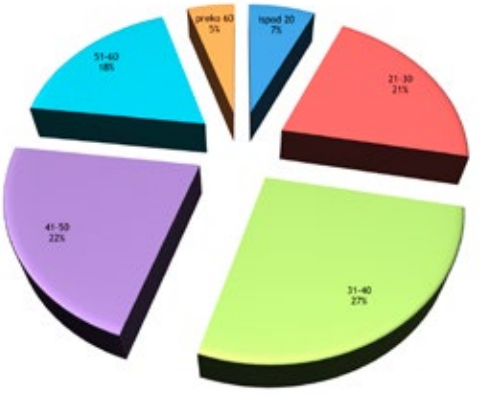

Slika br. 2: Raspodjela korisnica/korisnika Psihološkog savjetovališta prema dobi

Velik broj naših korisnika/ca je u braku (32%) i otprilike isti broj njih je razveden ili u postupku razvoda (34%) (slika 3). Osobe koje su u braku se često javljaju zbog problema u odnosu ili prisutnosti nasilja, dok se osobe koje su razvedene ili u procesu razvoda najčešće javljaju zbog problema oko skrbništva nad djecom, reakcije djece na razvod roditelja, alimentacije i problema s institucijama (centri za socijalnu skrb, policija, sudovi).

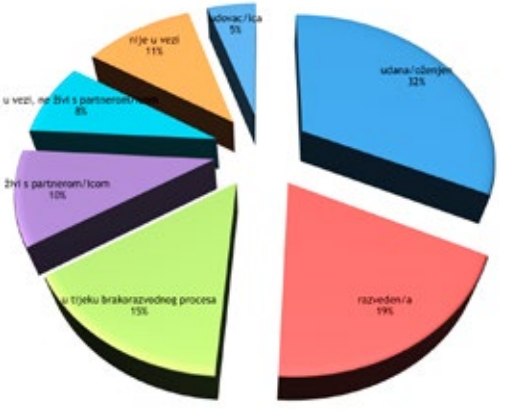

Slika br. 3: Prikaz bračnog statusa korisnica/korisnika PsihološkogSavjetovališta BaBe

1 Psihologinja je 1. rujna počela koristiti bolovanje uslijed trudnoće, te su prikazani podaci za period od 1. siječnja do 1. rujna; u kolovozu je korišten godišnji odmor

Velika većina korisnika/ca su roditelji (80%), od kojih 57% ima maloljetnu djecu, 17% punoljetnu, te 26% i maloljetnu i punoljetnu djecu (slika 4). Roditeljstvo je zahtjevan niz procesa, te je posebno otežano u visoko stresnim i traumatskim okolnostima kao što je nasilje u obitelji ili otežani razvod braka. Nerazumijevanje institucija dodatno otežava rješenje teških situacija. Razvod kao jedno od najstresnijih životnih okolnosti je moguće prebroditi bez trajnih posljedica i kod roditelja i kod djece. Takav ishod je otežan pritiskom okoline, nametanjem tradicionalne interpretacije braka i razvoda gdje se razvod vidi kao neuspjeh i poraz koji kod osoba izaziva sram, sporošću pravosudnog sustava, izostankom adekvatne podrške i pomoći.

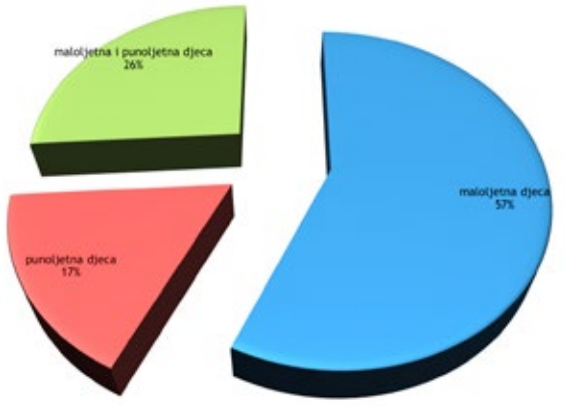

Slika br. 4: Prikaz maloljetne/punoljetne djece korisnica/korisnika Psihološkog savjetovališta BaBe

Najveći broj korisnika/ca ima srednjoškolsko obrazovanje. Mali je broj osoba koje nisu završile srednju školu. Razina obrazovanja je pozitivno povezana s bržim rješavanjem problema s kojima se korisnici/ce javljaju, posredovano boljom informiranošću i manjom mogućnosti zastrašenosti od strane institucija ili počinitelja obiteljskog nasilja, npr.

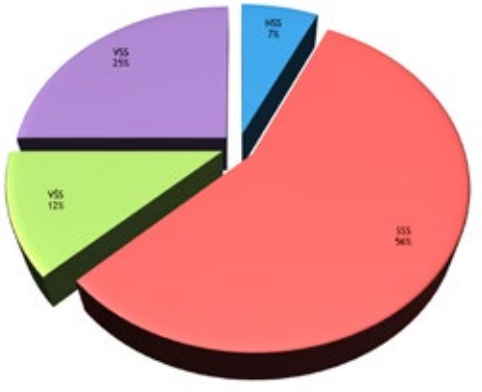

Slika br. 5: Prikaz razine obrazovanja korisnica/korisnika Psihološkog Savjetovališta BaBe

Oko četvrtine svih naših korisnika/ca je nezaposleno (23%), njih 54% je u radnom odnosu, a njih 11% je u mirovini ili se radi o studentima/učenicima (slika 6). Zaposlenost je snažno povezana s osjećajem samopouzdanja i mogućnosti da se osoba makne iz nepovoljne životne situacije, posebno kad se radi o obiteljskom nasilju.

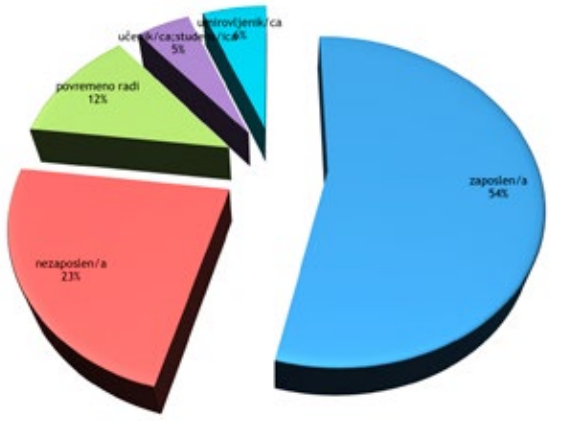

Slika br. 6: Raspodjela korisnica/korisnika Psihološkog savjetovališta prema radnom statusu

Od ukupnog broja osoba koje su nam se obratile, čak 39% (slika 7) su žrtve nasilja, u pravilu radi se o nekoliko oblika nasilja istovremeno. Nasilje je težak problem koji se sporo i neefikasno rješava. Uslijed njega pati čitava obitelj i zajednica, obilježeno je visokom razinom stigmatizacije i nerazumijevanja. Žene su prvenstveno osobe koje stradavaju od partnerskog i obiteljskog nasilja, koje je forma rodno uvjetovanog nasilja. Žrtve su i djeca, i onda kad nisu izložeba direktnom fizičkom nasilju. Premda je činjenično da je nasilje uvijek i isključivo odgovornost nasilnika, još uvijek se u ogromnom broju slučajeva implicitno ili direktno prebacuje odgovornost na žene koje nasilje trpe.

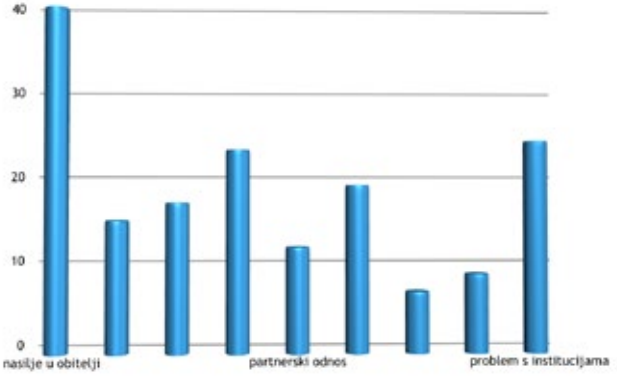

Slika br. 7: Raspodjela korisnica/korisnika Psihološkog savjetovališta prema vrsti problema s kojim dolaze u Savjetovalište

Kao zlostavljači najčešće se javljaju bračni partneri (56%), zatim bivši bračni ili vanbračni partneri (10%). 7% osoba je prijavilo članove šire obitelji, 9% kao zlostavljače prijavljuje nadređene na poslu/profesore na fakultetu (slika 8). S obzirom na nesigurnu ekonomsku i socijalnu situaciju u RH te velike teškoće u pronalasku zaposlenja, većina ljudi koja je zaposlena radi u strahu od gubitka tog posla. To daje priliku za različita izrabljivanja zaposlenika, što ponekad prerasta u otvoreno zlostavljanje na radnom mjestu. Poslodavci su svjesni da se zaposlenici boje gubitka posla te su skloni gurati ih preko granica koje definira korektan i zakonski definiran okvir zaposlenja. U posebno teškoj situaciji su ponovno žene, bilo zbog potencijalnog ili postojećeg majčinstva, bilo zbog životne dobi.

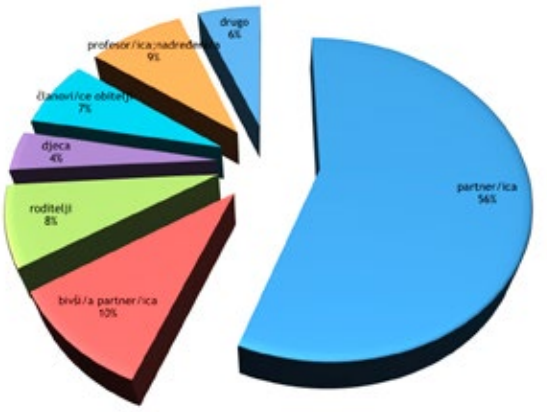

Slika br. 8: Raspodjela korisnica/korisnika Psihološkog savjetovališta prema osobi koja nad njima vrši nasilje

Nasilje u obitelji je višekratno, odnosno dugotrajno. Ipak, prijavljeno je svega trećina situacija počinjenja nasilja. Razlozi tome su strah od osude društva, gubitka djece, nepovjerenje u institucije, uvjerenje u vlastitu nesposobnost, strah od nasilnika.

Komentar rezultata

Teške životne situacije, a među njima i nasilje, situacije su koje traže dodatnu pomoć i suport koji mora biti lako dostupan svim osobama kojima bi bio potreban. Uz takav suport, osobe efikasnije i brže rješavaju svoje probleme bez da isti utječu na njihovu funkcionalnost. Bez suporta, osobe se teže "izvlače"" iz navedenog i često se dogodi da usvoje neadekvatne obrasce ponašanja koji ih potencijalno vode k novim problemima.

Teme koje su najčešće obrađivane u Savjetovalištu (definirane iz perspektive klijentica/klijenata) su:

- na koji način urediti odlazak iz nasilne zajednice u slučajevima kada su prepreka stambeno i slična pitanja
- kako pomoći partneru da sukobe nauči rješavati na nenasilan način
- kako promijeniti vlastite neefikasne obrasce ponašanja
- kako objasniti djeci da se roditelji razvode, bez da to na njih ostavi psihološke posljedice
- kako organizirati viđanja roditelja koji je odselio iz obiteljskog doma
- kako pristupiti problemima koje djeca iskazuju nakon što je roditelj odselio
- kako dogovoriti s bivšim supružnikom viđanje djece, kako zadržati suradnički odnos
- psihološka podrška pri prolaženju kroz rastavu braka te pri tugovanju za preminulim članovima obitelji
- kada se obratiti psihijatru radi psiholoških problema
- kako poboljšati narušene odnose sa bračnim ili vanbračnim partnerom
- obrada traumatskih iskustava nasilja...

Korištene metode rada bile su psihološko savjetovanje i psihoterapija, prvenstveno bazirani na kognitivno-bihevioralnom psihoterapijskom pristupu.

Obrazovanje mladih i djece usmjereno prema razumijevanju uzroka i posljedica rodno uvjetovanog nasilja

Projekt "Edukativne i kreativne radionice za djecu i mlade" nastavak je istoimenog projekta naše Udruge kojeg provodimo u višegodišnjoj suradnji s OŠ Ljubljanica, OŠ Voltino, OŠ Lučko, OŠ Antun Bauer iz Vukovara, OŠ Dragutin Tadijanović iz Vukovara, OŠ Blago Zadro iz Vukovara, OŠ Ivan Meštrović iz Drenovaca, Domom učenika Vukovar, Učeničkim domom Maksimir, Učeničkim domom Selska i mnogim drugim. Na radionicama su korištene različite metode neformalnog obrazovanja (igrokazi, igranje uloga, crtanje, grupne diskusije, gledanje i analiza filmova, analiza tekstova, kvizovi i sl.) putem kojih smo djecu i mlade podučile što je sve nasilje, kako ga prepoznati, kako se ponašati u slučaju da su žrtva nasilja, kome se obratiti u slučajevima kad svjedoče nasilnom ponašanju i sl., a sve to putem sadržaja prilagođenog njihovoj dobi i u atmosferi u kojoj mogu pitati što god ih zanima. Radionice su osmišljene na način da tematski obuhvaćaju širok dijapazon tema; od međuvršnjačkog nasilja, preko nasilja na društvenim mrežama do nasilja u mladenačkim vezama, a sve s ciljem da djecu i mlade naučimo kako prepoznati nasilje te kako reagirati u nasilnim situacijama bilo da su žrtva i/ili promatrač. Održano je sedam radionica s ciljem prevencije, edukacije i informiranja učenika/ca o uzroku i posljedicama nasilja. Pet radionica smo održale u Učeničkom domu Maksimir, a dvije u Kući ljudskih prava za učenike/ice OŠ Ljubljanica i OŠ Voltino. Radionicama su obuhvaćena 104 učenika/ice osnovnih i srednjih škola.

Program: Pružanje egzistencijalne zaštite i psihosocijalne podrške ženama žrtvama nasilja i njihovoj djeci na području Vukovarsko-srijemske županije

I u 2016. smo godini uz pomoć Ministarstva socijalne politike i mladih RH (nasljednik Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku), Vukovarsko srijemske županije, grada Vukovara i Hrvatske banke za obnovu i razvoj uspješno proveli naš program pružanja egzistencijalne zaštite i psihosocijalne podrške ženama žrtvama nasilja i njihovoj djeci na području Vukovarsko - srijemske županije. Unutar ovog projekta unutar 2016. godine osigurali smo privremeni smještaj za 20 žena žrtava obiteljskog nasilja i 34 djece putem hitnih intervencija. Svim korisnicima osigurana je usluga prehrane, briga o zdravlju, održavanje osobne higijene i njege, psihosocijalna potpora i pravna pomoć, po potrebi psihosocijalna i pravna pomoć i podrška pruža im se i nakon njihovog izlaska iz skloništa. Građanima i građankama s područja Vukovarsko-srijemske županije pruženo je 108 pravnih savjeta i provedeno 45 psihosocijalnih savjetovanja. Ukupan broj korisnika Sigurne kuće u razdoblju od 1.1.2016. god. do 31.12.2016. god. je ukupno 54 korisnika, od toga dvadeset (20) žena, i trideset četvero (34) djece. Kronološka dob korisnica kretala se u rasponu od 19 do 50 godina. U sklonište je smještena 1 žena u dobi do 20 godina starosti (5%), u dobi od 21 do 30 godina smješteno je 7 žena (35%), u dobi od 31 do 40 godina, također 7 žena (35%), a između 41 i 50 godi na starosti imalo je 5 žena (25%). Unutar navedenog razdoblja 207 osoba je izravno obuhvaćeno putem privremenog smještaja u Sigurnoj kući Vukovarsko-srijemske županije te putem pravnog i psihosocijalnog savjetovanja. Također, 142 osobe, tj, predstavnika državnih institucija, nevladinih udruga, političkih stranaka sudjelovalo je našim okruglim stolovima, radnim sastancima, predavanjima. Procjenjujemo da je širi krug javnosti - cca 500 000 građanki i građana senzibilizirano za reagiranje na slučajeve nasilja protiv žena i djece medijskim prezentiranjem događanja (radio, televizija, razni portali i tiskovna izdanja). S obzirom na bračni status, 14 korisnica pri dolasku u sklonište bilo je u braku, dok je 6 korisnica bilo u izvanbračnoj zajednici. U 13 slučajeva zlostavljači su bili njihovi supruzi, u 5 slučajeva zlostavljač je bio izvanbračni partner, a u 2 slučaja drugi član obitelji (roditelj). Kronološka dob djece kretala se u rasponu od 9 mjeseci do 16 godina. Do godinu dana starosti bilo je jedno dijete, od 1 do 6 godina - 17 djece, od 7 do 14 godina - 14 djece, a od 15 do 18 godina - 2 djece.

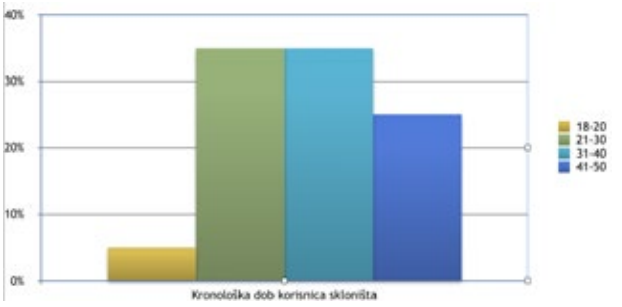

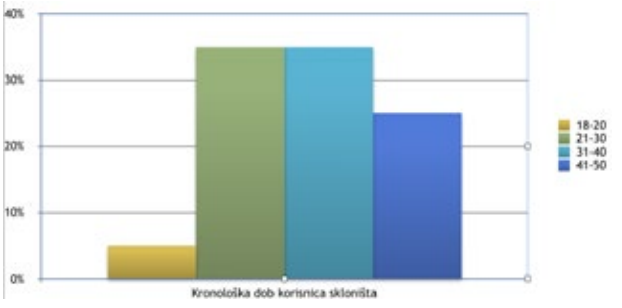

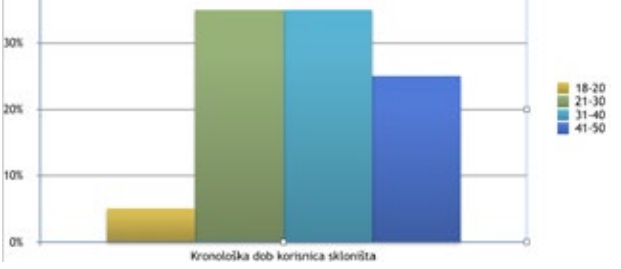

Program: Zagovaranje i praćenje zakonodavnih procedura, javnih politika i provedbenih mjera

U 2016 god., udruga B.a.B.e. kao aktivna članica Platforme 112 preuzela je brojne ad hoc inicijative kako bi reagirala na brojne teme i događaje iz iznimno bitne društvene važnosti, poput Konferencije za medije i prosvjedne akcije „Smrt slobode izražavanja" (22.01.16); Konferencija za medije „Kamo ideš Hrvatska" (28.01.16.); Konferencije "Rodna ideologija" Baba Roga za plašenje roditelja i djece: tko i zašto napada obrazovni kurikulum" (05.04.2016.); Izborno sučeljavanje – predstavnici i predstavnice stranaka i koalicija odgovaraju na pitanja temeljena na Zahtjevima Platforme 112 upućenim političkim strankama sredinom srpnja 2016 (06.09.2016.). Ad hoc inicijative su se sastojale u organizaciji događaja, obraćanjima javnosti putem medija i društvenih mreža, te komunikacijom sa dionicima oko određenog društveno bitnog pitanja, a tijekom 2016. godine Platforma 112 održala je ukupno 26 javnih događanja, što je u prosjeku više od 2 događaja mjesečno, i odaslala 19 priopćenja za medije.

Udruga B.a.B.e. aktivno je sudjelovala u konstituiranju i radu koordinacijskog i komunikacijskog tima Platforme 112. Zagovaračke aktivnosti provođene su kroz rad udruge u tematskim radnim skupinama Platforme 112, posebno u Radnoj skupini „Monitoring rada vlade", koja je osnovana je sa ciljem praćenja rada nove Vlade i izradom analitičkog i političkog dokumenta pod nazivom „Izvještaj o prvih 100 dana rada Vlade". Metodološki izvještaj napravljen je tako da vrednuje rad Vlade u odnosu na stajališta političkih stranaka izraženih tijekom aktivnosti održanih krajem 2015. godine, Predizborni skener 112 i Postizborni skener 112 te u korelaciji sa stajalištima političkih stranaka izraženih tijekom predizbornih pregovora. Na temelju monitoringa rada vlade izrađen je izvještaj sa slijedećim tematskim cjelinama: Demokratska regresija i ugrožavanje temeljnih ljudskih prava, Rodna ravnopravnost, Sigurnosne politike, Izbjeglička kriza, Obrazovanje, Vanjska politika, Socio-ekonomske politike, Suzbijanje korupcije, Civilne žrtve rata i Okoliš i održivi razvoj. Izvještaj je predstavljen na konferenciji za tisak koja se održala 29. travnja 2016. godine.

Bitno je napomenuti da se kroz aktivnosti već navedene Platforme 112 provelo zagovaranje i promocija političkog koncepta ljudskih prava koje su imale za cilj: organizirano praćenje rada pravosuđa, promicanje prava nacionalnih i seksualnih manjina; zaštita ekonomskih i socijalnih prava te smanjenje socijalne isključenosti građana; zaštita prirodnih i javnih dobara te prevladavanje krize na razini EU. Provedene aktivnosti Platforme 112 su ostvarile utjecaj na sljedećim područjima: 1) promišljenim aktivnostima i metodama uključivanje svih zainteresiranih u sveobuhvatnu i zajedničku akciju za Hrvatsku vladavine prava, 2) povećanje razumijevanja sadržaja zahtjeva Platforme 112, odnosno relevantnost reformi za stvarno i trajno unaprjeđenje kvalitete života, zaštite prava i pravne sigurnosti građana, 3) širenje područja suradnje radi što djelotvornijeg utjecaja na institucije vlasti, 4) poticanje građanske solidarnost s različitim društvenim skupinama; osnaživanje veze između organizacija civilnog društva koje djeluju na nacionalnoj razini te lokalnih civilnih inicijativa zainteresiranih za umrežavanje kroz Platformu 112, 5) povećanje razumijevanja problema koji pogađaju građane i građanke Republike Hrvatske, a koji se odnose na područja djelovanja Platforme 112 radi što vjerodostojnijeg i djelotvornijeg zagovaračkog djelovanja na nacionalnoj razini.

Humanitarno djelovanje

Kao dodanu vrijednost programu možemo također istaknuti da smo materijalno i financijski na različite načine pomogle 20 naših korisnika/ca (10 obitelji iz Vukovarsko-srijemske županije, 3 obitelji iz Zagrebačke županije, 6 obitelji iz Osječko baranjske županije te jednoj socijalno ugroženoj ženi iz Knina). S ciljem da približimo radost blagdana i najugroženijim članovima našeg društva, a zahvaljujući donacijama 22. prosinca 2016. godine okupili smo se u Gradskom kazalištu "Joza Ivakić" u Vinkovcima gdje smo zajedno s potrebitim mališanima s područja Vukovarsko-srijemske županije odgledale predstavu "Princeza Nikolina i Djed Božićnjak". Predstava

je financirana od strane Vukovarsko-srijemske županije, a organizirana je u suradnji Udruge B.a.B.e. i centara za socijalnu skrb iz Županje, Vinkovaca i Vukovara. Nakon predstave podijelile smo 127 poklon paketića djeci iz Sigurne kuće Vukovarsko-srijemske županije, djeci iz udomiteljskih obitelji i djeci slabijeg imovinskog statusa s područja Vukovarsko-srijemske županije.

Partnerstvo

Grad Zagreb, Fakultet političkih znanosti Zagreb, Hrvatski zavod za zapošljavanje - područni ured Vukovar, Centar za socijalnu skrb Vukovar, Centar za socijalnu skrb Županja, Europski dom Vukovar, VIMIO Vukovar, Legalina Gračac, Centar za socijalnu skrb Zadar - podružnica Gračac, Centar za socijalnu skrb Zagreb.

Suradnja

Kada pogledamo rezultate uspostavljanja suradnje s relevantnim institucijama može se reći da su rezultati zadovoljavajući te da je potrebno uložiti dodatan napor kako bi ta suradnja bila u potpunosti ostvarena. Vezno uz komunikaciju s centrima za socijalnu skrb, uspostavljeni su adekvatni kontakti, ali najčešće na našu opetovanu inicijativu. Centri za socijalnu skrb reagiraju na naše zahtjeve, ali samoinicijativnost i pravodobnost u postupcima često nije prisutna. Slična se situacija javlja i u suradnji s policijom gdje se, usprkos postojećoj komunikaciji, često događaju propusti u djelovanju policijskih službenika/ca bilo tijekom kontakta s našim korisnicima/cama, bilo tijekom podizanja prijave ili u nekoj drugoj fazi postupanja po određenom predmetu. Također, ističemo da je model timskog pristupa rješavanju problema jedan od naših dugoročnih ciljeva te rad na istom svakodnevno unaprjeđujemo, a na tome ćemo nastaviti i nadalje težeći uspostavljanju neupitne svakodnevne suradnje i povjerenja između nas kao udruge i drugih aktera u sustavu.

Kad promatramo slučajeve na pojedinačnoj razini možemo istaknuti veći broj slučajeva u kojima je došlo do realizacije timske suradnje većeg broja aktera u sustavu i to: naše udruge, skloništa koje udruga vodi i nadležnih centara za socijalnu skrb, škola, vrtića, policije, sudskih vještaka, terapeuta i slično. U svrhu ostvarivanja ovog cilja imali smo zajedničke sastanke s pojedinim akterima sustava, razmjenjivali smo dopise e-mailom, telefonske pozive, naše djelatnice i pravne savjetnice članice su radnih skupina za izradu Obiteljskog zakona, Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, Nacionalnog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama, a također smo pozvani u radnu skupinu za izradu Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koja se tek ima formirati).

Također, važno je napomenuti kako smo i kroz ovu godinu puno truda uložile u stvaranje mreže koalicija i intersektorskih suradnji u najsiromašnijim i najnerazvijenijim županijama. Razlog tomu je što su upravo najteži i najčešći slučajevi diskriminacije vezani za takva područja Republike Hrvatske. Razmjenom iskustva i informacija s lokalnim upravama i institucijama pod njihovom jurisprudencijom, zajedno smo ostvarili vidljive pomake. Istaknule bismo izvrsnu kooperaciju s centrima za socijalnu skrb unutar Vukovarsko-srijemske, Osječko-baranjske, Požeško-slavonske županije itd. Posebno ističemo suradnju s Općinom Gunja, Općinom Vrbanja, gradom Županjom, Općinom Gračac i sl. Razmjena podataka, rad na realizaciji akcijskih planova, poboljšanje kvalitete socijalnih usluga i uključenost građana/ki (…) temeljni su strateški pravci na kojima radimo s navedenim institucijama. Slična je praksa i s lokalnim udrugama i organizacijama kao što je Institut za mirovna istraživanja i edukaciju iz Vukovara, Legaline iz Gračaca itd. Zajedno organiziramo i sudjelujemo na okruglim stolovima koji u fokus rasprave stavljaju probleme s kojima se suočavaju korisnici/e naših usluga. Pišemo preporuke za lokalnu i regionalnu samoupravu kako bi svoje programe i usluge usmjerili na goruće probleme njihove zajednice. Informiramo lokalno stanovništvo, donosioce/teljice odluka te njihove provodioce/teljice. Adekvatna informacija je ključ progresivnosti svakog upravljanja. Kroz primjere dobre prakse, osnažujemo i ostale zajednice koje s nama direktno ne surađuju.

Surađujući kao konzultantska udruga sa EU Agencijom za temeljna ljudska prava (FRA), u većem broju izvještaja, koji smo uputili imenovanoj Agenciji tijekom prošle godine ukazali smo na probleme i provedbu relevantnih propisa i implementaciju prava EU u području zašute od nasilja, zaštite djece, osoba s invaliditetom i dr.

B.a.B.e. usko surađuju i s Pravnim fakultetom i Studijskim centrom socijalnog rada kroz uključivanje studenata u projektne aktivnosti B.a.B.a. na temelju potpisanog okvirnog sporazuma o suradnji. Cilj suradnje je kroz izravno i aktivno sudjelovanje u rješavanju konkretnih predmeta, studentima polaznicima Pravne klinike omogućiti stjecanje neposrednog iskustva o funkcioniranju pravnih instituta u njihovom socijalnom kontekstu, produbljivanje znanja o primjeni pravnih pravila u praksi te stjecanje praktičnih vještina. Cilj je suradnje i da studenti, po svim standardima struke i profesionalne pravničke etike, u određenom broju slučajeva pruže pravnu pomoć i na taj način doprinesu sustavu pružanja besplatne pravne pomoći u javnom interesu namijenjenom ostvarenju ustavnih načela jednakosti sviju pred zakonom, prava na pristup sudovima i drugim tijelima koja odlučuju o pravima građana, te pravičnog suđenja u razumnom roku.)

B.a.B.e. su članice WAVE mreže, osnovane 1994. godine kao neformalna mreža, a pravna je osoba od 2014. i formalna nevladina mreža sastavljena od više od 100 nevladinih udruga iz 46 europskih zemalja koje djeluju na području suzbijanja nasilja nad ženama i djecom. WAVE mreža ima za cilj promicanje i jačanje ljudskih prava žena i djece u cjelini te posebno sprječavanje nasilja nad ženama i djecom. Cilj joj je uspostaviti ravnopravnost spolova uklanjanjem svih oblika nasilja nad ženama. WAVE je jedina europska mreža usmjerena isključivo na uklanjanje nasilja nad ženama i djecom. WAVE se pridržava ciljeva Ujedinjenih naroda, ističući važnost rada na ukidanju svih oblika nasilja nad ženama i djecom u javnom i privatnom životu u skladu s Bečkom deklaracijom, Deklaracijom o nasilju nad ženama, Pekinškom platformom i drugim relevantnim dokumentima.

B.a.B.e. su aktivna članica „Platforme 112-za Hrvatsku vladavine prava". Platforma 112 okuplja organizacije civilnog društva koje se niz godina bave zaštitom ljudskih prava, demokratizacijom, izgradnjom mira, suzbijanjem korupcije i zaštitom javnih resursa.

B.a.B.e. su članica Platforme međunarodne građanske solidarnosti Hrvatske (CROSOL) koja je središnje komunikacijsko tijelo civilnog društva za područje međunarodne razvojne suradnje. CROSOL se primarno bavi temom međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći i to na nacionalnoj i europskoj razini kao i niza drugih međunarodnih mreža (Euro-Mediterranean Women's Foundation, ASTRA, AWID, WAVE, BalkanGEN, Mreža Kuća ljudskih prava)

Volonterski doprinos

Moramo spomenuti kako su i u ovoj godini naši volonteri i volonterke, njih 26, svojim trudom i nesebičnim pomaganjem doprinijeli ostvarenju misije i vizije B.a.B.e.

2562 volonterska sata uložili/e su u rad s našim korisnicima/cama u Pravnom i Psihološkom savjetovalištu, u ispunjavanje administrativnih obveza, organiziranje konferencija, tribina i dr. te prikupljanje i dijeljenje humanitarne pomoći.

B.a.B.e. u medijima

U radu naše udruge veliku ulogu igraju mediji. Svjesne smo da je informiranje i educiranje javnosti te apeliranje na propuste i greške putem medija jedan od najvidljivijih načina promicanja ljudskih prava i politike rodne ravnopravnosti, stoga se trudimo biti što prisutnije u istima. U 2016. godini 208 smo puta bile prisutne u medijima, i to u tiskanim i elektroničkim 128 puta, u televizijskim emisijama 50 puta te u radijskim emisijama 32 puta. Mrežna stranica www.babe.hr posjećena je 91 599 puta. Naša medijska pokrivenost obuhvaća cijelu Hrvatsku, tako smo 2016. godine bile objavljivane u Vukovaru, Vinkovcima, Virovitici, Zaboku, Rijeci, Varaždinu, Šibeniku, Koprivnici, Gospiću, Bjelovaru, Slavonskom Brodu, Čakovcu, Osijeku, Dubrovniku i Zagrebu. Osim što smo nastavile praksu čestog osvrtanja i reagiranja na obiteljsko nasilje, diskriminaciju te seksizme u javnoj sferi ove godine je puno medijskog prostora zauzelo objavljivanje rezultata istraživanja našeg projekta o ženama na tržištu rada. Na ovaj način smo projekt dovele kraju i te približili njegove zaključke svima. Također, putem medija je bila široko zastupljena i naša konferencija "Usklađivanje obiteljskih i poslovnih obaveza" na što smo vrlo ponosne. U svijetlu društvenih događanja ove godine smo mnogo medijskog prostora ispunile sa osvrtima na pravo na pobačaj, slučaj "štrace" te ginekološkom kongresu. Sve navedeno pokazuje da mediji prepoznaju udrugu B.a.B.e. kao relevantnog sugovornika u brojnim temama vezanim za rodnu ravnopravnost i zaštitu ljudskih prava, a mi ćemo se truditi i kroz 2017. godinu tu vezu održavati čvrstom!

SASTANAK Nacionalni tim

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović primila je jučer, u povodu Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, predstavnice Nacionalnog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama.

Sutkinja Visokog prekršajnog suda i predsjednica Nacionalnog tima Branka Žigante Živković, viša predavačica na Visokoj policijskoj školi i potpredsjednica Renata Odeljan, policijska službenica u Službi za dodatno stručno osposobljavanje na Policijskoj akademiji Suzana Kikić, koordinatorica Udruge "Ženska soba" Maja Mamula, savjetnica u kabinetu Ministarstva demografije, obitelji, mladih i socijalne politike Sandra Batlak i koordinatorica Udruge B.a.b.e Sanja Sarnavka upoznale su predsjednicu s paketom mjera koje je izradio MUP. Predsjednica je istaknula važnost odgoja i edu-

Našoj je zemlji potrebna kultura javnog dijaloga, ophođenja i uvažavanja, istaknula je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović

SANJA SARNAVKA

Manje žena u politici od Saudijske Arabije

"Prestanimo pričati da se samo žena tiče odgoj djece, vrtići i škole. U Švedskoj je 45 % žena u parlamentu, u Srbiji ih je više od 30, a mi imamo manje žena od Saudijske Arabije u parlamentu", rekla je Sanja Sarnavka, čelnica udruge BaBe za N1. Dodala je da se u Hrvatskoj politika vodi na muški način te da je odgovornost na ženama. "Anka Mrak Taritaš pokazuje da kad znaš znanje, možeš se izboriti i kad te marginaliziraju".

ZDENKO PUŠIĆ

VRTIĆ POSTAO NEDOSTIŽNI LUKSUZ

OBŽ na začelju

Predstavljajući rezultate istraživanja o usklađivanju obiteljskih i profesionalnih obveza u sklopu projekta Žene na tržištu rada - procjena utjecaja roda, Tihana Bertek iz udruge Babe iznijela je podatak da je, primjerice, vrtićima u Osječko-baranjskoj županiji obuhvaćeno tek 31 posto predškolske djece. Za razliku sa zadovoljavajućim podatcima iz Grada Zagreba te Istarske i Primorsko-goranske županije, daleko podbacuju županije s istoka zemlje, istaknula je Bertek. Razlika ima i kada su posrijedi jednokratne naknade za novorođenčad. Županije su u mnogim od ovih pitanja prepuštene samima sebi, a država ne intervenira kako bi nepravilnosti ispravila. Bertek je izrazila nadu da bi Ministarstvo demografije sada moglo mnogo toga učiniti za popravljanje stanja, a veliki prostor vidi i u lokalnoj akciji, posebice političara s terena koji bi trebali biti aktivniji. **D.C.** ■

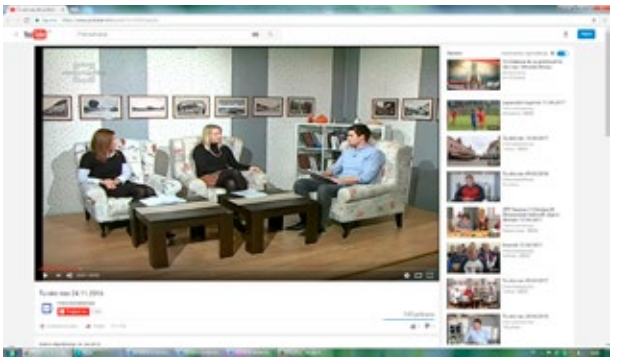

Uključivanje + uživanje = zapošljavanje

Udruga B.a.B.e i Volonterski centar Vukovarsko-srijemske županije organizirali su završnu konferenciju projekta Uključivanje + uživanje = zapošljavanje.

- Glavni je cilj projekta zadovoljenje potreba lokalne zajednice na način da se stvore održivi gospodarski i socijalni uvjeti kroz osnivanje Volonterskoga centra VSŽ i poticanje volontiranja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini radi lakšega zapošljavanja, posebno socijalno ugroženih skupina - rekla je Marina Fury, zaposlenica udruge.

Projekt je sufinanciran od strane Europske Unije iz Europskoga socijalnoga fonda i Ureda za udruge Vlade RH, a vrijedan je oko 135.000 eura od čega EU sufinancira oko 115.000 eura. Kroz aktivnost projekta osnovana je neprofitna organizacija Volonterski centar Vukovarsko-srijemske županije. ***D. M.***

Rasprava u Saboru

ŽENA JE STUP DEMOGRAFSKE POLITIKE

ZAGREB ›› Demografska politika mora biti sveobuhvatna i dugoročna, žena je stup te politike, pa treba naći način da se uskladi majčinstvo i ženski rad, istaknuto je jučer na raspravi o Ulozi žena u demografskoj obnovi koju su upriličili saborski Odbor za ravnopravnost spolova i udruga B. a. b. e., a gostovali studenti zagrebačkih fakulteta te mladi iz političkih stranaka.

Žene su diskriminirane kod zapošljavanja, 35 posto trudnica ne dobije produljenje ugovora o radu, 16 posto ih se degradira, žene moraju birati između karijere i majčinstva, odnosno manjeg broja djece, upozorili su studenti. U Saboru, primijetili su, žene čine tek petinu, u izvršnoj vlasti samo su tri ministrice, u Hrvatskoj ne postoji »ženski klub«, žene se bore jedna protiv druge. Studenti prava, sociologije i politologije suglasni su da uspjeh demografske, odnosno populacijske politike ovisi o širem gospodarskom i socijalnom kontekstu. Demografsku politiku treba voditi kroz sva ministarstva, mladim obiteljima treba pomoći da riješe stambeno pitanje, ženama da fleksibilno rade, vrtiće koji će ih pratiti, predlažu studenti.

Mišljenja iz rasprave objedinit će se i poslati političkim stranka, najavila je Sanja Sarnavka (B.a.b.e), ističući kako se mlade u Hrvatskoj sustavno diskriminira i nedovoljno pita o važnim pitanjima, pa i demografskoj obnovi, čiji su nositelj. (Hina)

Okrugli stolovi, tribine, treninzi i radionice

B.a.B.e. su, u suradnji s Volonterskim centrom Vukovarsko-srijemske županije, 2016. godinu započele organiziranjem dodjele nagrade za volontiranje na području Vukovarsko-srijemske županije u 2015. godini pod nazivom **„Volonterski Oskar"**. Proglašenje dobitnika nagrade „Volonterski Oskar" i podjela Priznanja za volonterski angažman u 2015. godini održano je **8. siječnja 2016**. u prostoru Volonterskoga centra Vukovarsko-srijemske županije u Županji. Dobitnica nagrade „Volonterski Oskar" je gospođa Eva Papić iz Županje, volonterka Gradskog društva Crvenog križa Županja koja je volontirala u skladištu odjeće formiranom nakon poplave na istočnom dijelu županjske Posavine. Gospođa Eva je bila zadužena za pregledavanje, razvrstavanje i slaganje robe na police te je pomagala korisnicima pri snalaženju u prostoru skladišta. Prilagođavala se svim poslovima koje je trebalo odraditi te je unatoč dobi od 69 godina redovno dolazila i volontirala ukupno 1289 sati. Svojim vedrim duhom i marljivošću svakako služi kao uzor svim volonterima.

Psihologinja Senka Sekulić Rebić i odvjetnica Ines Bojić sudjelovale su na tribini ***„Zaštitimo žene žrtve nasilja"*** koja je održana **19.01.2016**. u prostorijama Kulturno informativnog centra. Na tribini se raspravljalo o načinima kako bolje zaštititi žene koje trpe obiteljsko nasilje, tko je zadužen za sprječavanje incidenata i što stoji u zakonima - za što je zadužena država, što može učiniti civilno društvo te kako mogu pomoći građani i građanke. Razgovarale/i smo o psihologiji žrtve i pokušavale/i utvrditi zašto žene ostaju s nasilnicima, tko je za ubojstva odgovoran i što se moglo učiniti da do njega ni ne dođe.

Također, aktivno smo sudjelovale u akciji **"Smrt slobode izražavanja"** organiziranoj od strane Platforme 112 koja se održala **22. siječnja 2016**., u 09.00h na Markovom trgu ispred zgrade Hrvatskog sabora. Akcijom se otvorenim pismom zahtijevalo od mandatara Tihomira Oreškovića da povuče imenovanje Zlatka Hasanbegovića za ministra kulture jer držimo da zbog njegove do sada iskazane isključivosti Hrvatskoj prijeti smrt slobode izražavanja. Naime, ministar kulture Zlatko Hasanbegović zalagao se za uspostavu novog nacionalnog obrasca kojim bi se integrirala cijela nacija što bi po njegovu mišljenju značilo prekid ideoloških sukoba.

06.02.2016. Akcija – "Preuzmite odgovornost za ubojstva žena". Prosvjednu akciju je organizirala novoformirana i neformalna Inicijativa 'Preuzmite odgovornost za ubojstva žena', uz podršku relevantnih udruga B.a.B.e., CESI, GONG, Kuća ljudskih prava, Zelena Akcija, Ženska pomoć sada i Ženska soba. Neposredan povod osnivanju Inicijative i akciji su učestala ubojstva žena od strane bliskih osoba tijekom protekle i početkom ove godine, koja se kao i svih prethodnih godina događaju uslijed neodgovornosti i propusta nadležnih institucija i cijeloga društva koje ignoriranjem problema i prešutnim odobravanjem omogućava ubojstva žena. Samo u posljednjih mjesec dana ove godine dogodila su se četiri ubojstva žena koje su počinili njihovi partneri, supruzi, očevi i sinovi. U nešto više od godinu dana 16 je žena ubijeno od strane muškaraca s kojima su bile u obiteljskoj ili partnerskoj vezi. Ubijene su žene svih generacija – kćeri, majke i bake, a upravo ovo su razlozi organiziranja Inicijative. Osnovni cilj akcije sadržan je u samom nazivu i akcije i neformalne inicijative - preuzmite odgovornost za ubojstva žena, kaže Kovačević. "Prije svega, želimo raditi na podizanju svijesti o razmjeru i značaju problema nasilja nad ženama – kako

u nadležnim institucijama, tako i u čitavom društvu, što je zapravo neodvojivo – jer društvo se ogleda u našim institucijama i obratno. Jednim dijelom ono je posljedica opće eskalacije nasilja u svim društvima diljem svijeta, no ono je i rodno uvjetovano – što su konačno potvrdili i službeni dokumenti i konvencije – što nam potvrđuje čitava povijest čovječanstva, a isto tako i sadašnjost. Želimo bolju, sigurniju i nenasilnu budućnost za sve građane i građanke ovog društva. Jedan od nemjerljivih pokazatelja je i opći porast brutalnosti nasilja nad ženama koji je potpuno ignoriran, a kamoli da postoje neke strategije bilo prevencije, bilo konkretnog djelovanja. Želimo ukazati i na rodnu uvjetovanost nasilja nad ženama, a to nam bez dvojbe pokazuju i statistike".

Odbor za ravnopravnost spolova u suradnji s udrugom B.a.B.e. i profesorima/profesoricama Sveučilišta u Zagrebu, povodom obilježavanja **8. ožujka - Međunarodnog dana žena**, održao je tematsku **sjednicu "Uloga žena u demografskoj obnovi: bez uvažavanja koncepta ravnopravnosti spolova nema kvalitetne demografske politike"**. Nakon uvodnih izlaganja uslijedila je debata u kojoj su studentice i studenti Pravnog fakulteta, Fakulteta političkih znanosti, Filozofskog fakulteta te članovi/članice mladeži više političkih stranaka iznijeli stajališta o aktualnim problemima demografske politike te predstavili moguće prijedloge održive demografske politike, posebice iz perspektive rodne ravnopravnosti. Članovi/članice mladeži više političkih stranaka u svojim izlaganjima fokusirali su se na ekonomske aspekte demografske obnove s posebnim osvrtom na probleme s kojima se žene susreću na tržištu rada. U raspravi su kao primjeri dobre prakse istaknute Francuska i nordijske zemlje koje imaju visoku stopu nataliteta te konstruktivnu populacijsku politiku. Zaključeno je kako je kreiranje demografske politike složen problem koji zahtjeva angažiranu javnu raspravu te oko čega treba postići nacionalni konsenzus.

Istoga je dana u Velikoj županijskoj vijećnici u Vukovaru održana simulacija Županijske skupštine na temu „Demografska politika, Uloga žena u demografskoj obnovi - bez uvažavanja koncepta ravnopravnosti spolova nema kvalitetne demografske politike". Zajedno s Povjerenstvom za ravnopravnost spolova VSŽ, udruga B.a.B.e., Sigurna kuća Vukovarsko-srijemske županije organizirala je debatu u kojoj su studenti/ce te članovi/ce udruga i foruma mladih više političkih stranaka iznijeli vlastite stavove o pretpostavkama koje je nužno osigurati za kreiranje i provedbu kvalitetne demografske politike na županijskom nivou. Cilj javne tribine bio je širenje svijesti o potrebi za povećanom ulogom žena u demografskoj obnovi te o spolnoj ravnopravnosti kao temelju za kreiranje i provedbu kvalitetne demografske politike na županijskom nivou. Sudionici debate su bili predstavnici mladeži svih političkih stranaka na području Vukovara kao i predstavnici Veleučilišta „Lavoslav Ružička" u Vukovaru.

Dana **09. ožujka 2016**. godine u Vukovaru u Velikoj županijskoj vijećnici održana je **završna konferencija projekta „Uključivanje + uživanje = zapošljavanje** " koji je udruga B.a.B.e. provela zajedno s partnerima na projektu Centrom za socijalnu skrb Županja i Vukovar, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje (Područni ured Vukovar), Europskim domom Vukovar i Kućom ljudskih prava Zagreb. Konferenciju su vodili tim projekta Ivana Sučić, Saša Dugonjić i Marina Fury te Sanja Sarnavka a bilo je prisutno 46 sudionika koji su sa zanimanjem pratili predstavljanje rezultata provedbe projekta koji je proveden na području Vukovarsko-srijemske županije u periodu od 11.3.2014. do 10.3.2016. godine. Na samom početku, sudionicima je predstavljen sam projekt, a zatim je uslijedilo predstavljanje publikacije „Socijalno uključivanje najranjivijih skupina: lokalni instrumenti za angažiranje volontera i poboljšanje njihove zapošljivosti" nakon koje je asistentica na projektu, Ivana Sučić održala predavanje na temu Socijalnog uključivanja kroz volontiranje. Na kraju konferencije uslijedila je diskusija na temu „Lokalni instrumenti za uključivanje volontera i poboljšanje njihove zapošljivosti" koju je moderirala Dijana Antunović Lazić (EDVU) i predstavljanje volontera Volonterskoga centra Vukovarsko-srijemske županije koji su se aktivno uključili u rad udruge kroz navedeni projekt.

01.04.2016. održan je veliki skup na Zrinjevcu - "**Za slobodu satire, humora i umjetničkog izražavanja"**, u organizaciji inicijative 'Za satiru spremni'. Inicijativa je formirana povodom sustavnih napada na slobodu izražavanja u javnom prostoru i pokušaja javne stigmatizacije satire kao takve što je kulmuniralo cenzurom Montiranog Procesa na HTV-u. Inicijativu čine organizacije civilnog društva udružene u Platformu 112, udruga Domino i Hrvatsko novinarsko društvo, te hrvatski satiričari. Kao jedan od suorganizatora sudjelovale su i B.a.B.e.

Platforma 112 organizirala je **05.04.2016.** godine konferenciju za novinare **„Rodna ideologija", Baba Roga za plašenje roditelja i djece tko i zašto napada obrazovni kurikulum u Kući ljudskih prava**. O ponuđenom kurikulumu, zašto i kako ga napadaju konzervativne udruge i političke stranke, s motrišta organizacija za ljudska prava govorile su Nataša Bijelić (CESI) i Sanja Sarnavka (B.a.B.e.). Ne bi se, poručila je, smjelo dozvoliti da djeca u školi ne dobiju kvalitetnu cjelokupnu informaciju. "Ključno u demokratskim društvima je to da se svakoj osobi omogući pravo na kvalitetan izbor, a kako bismo mogli kvalitetno izabrati moramo imati cjelovite i kvalitetne, a ne polovične informacije. Izbaciti kategoriju roda - jer je to nova Baba Roga - je nedopustivo", naglasila je. Udruge poručuju da je cjelovita kurikularna reforma dobar odgovor na potrebu unapređenja obrazovnog sustava i modernizacije obrazovanja, no upozoravaju da taj iskorak nije napravljen u području intimnih veza, seksualnosti i rodne ravnopravnosti. Ne bi se, poručeno je, smjelo dozvoliti da djeca u školi ne dobiju kvalitetnu cjelokupnu informaciju. "Ključno u demokratskim društvima je to da se svakoj osobi omogući pravo na kvalitetan izbor, a kako bismo mogli kvalitetno izabrati moramo imati cjelovite i kvalitetne, a ne polovične informacije. Izbaciti kategoriju roda - jer je to nova Baba Roga - je nedopustivo", naglasila je Sanja Sarnavka. Udruge poručuju da je cjelovita kurikularna reforma dobar odgovor na potrebu unapređenja obrazovnog sustava i modernizacije obrazovanja, no upozoravaju da taj iskorak nije napravljen u području intimnih veza, seksualnosti i rodne ravnopravnosti.

Kao fokalna točka WAVE-a za Hrvatsku (Mreža europskih ženskih nevladinih organizacija koje djeluju na području borbe protiv nasilja nad ženama i djecom) sudjelovanjem na WAVE godišnjem sastanku Upravnog odbora koji je održan od **18. do 20. travnja 2016**. u Beču, postale smo nositeljice Step up! kampanje za Hrvatsku. Na sastanku su sudjelovali/e delegati/kinje 30 zemalja članica WAVE koji/e su iznijeli/e kratak presjek društveno-političke si-

tuacije u svojim matičnim zemljama te su predstavili/e rad i konkretne rezultate svojih organizacija. To je bio način da se prepoznaju zajednički gorući problem, ali i primjeri dobre prakse. Potom su planirane aktivnosti i vremenski okvir za Step up! kampanju protiv nasilja nad ženama koja će se provesti diljem europskih zemalja članica WAVE mreže.
Glavni cilj kampanje je javno zagovaranje ratificiranja Istambulske konvencije u onim državama u kojima to još nije učinjeno, te poticanje što kvalitetnije implementacije propisanih djelovanja i infrastrukture Istambulskom konvencijom
B.a.B.e. su u protekloj godini aktivno sudjelovale u Step up! kampanji unutar WAVE mreže, a osnovne djelatnosti koje smo provodile direktno se odnose na hrvatske javne politike i socio-politički angažman u RH kroz informiranje dionika koji kreiraju politike vezane za zaštitu žena **žrtava obiteljskog i rodno uvjetovanog nasilja, ali i šire javnosti koje se itekako tiče ova problematika, a još uvijek joj nedovoljno ozbiljno strateški i institucionalno pristupamo.**

Dana **3. svibnja 2016.** godine u Europskom Domu u Vukovaru održana je radionica na temu **„Prepoznavanje i kontrola emocija“**. Radionicu je osmislila i provela psihologinja Sigurne kuće Vukovarsko-srijemske županije, Anja Vinaj. Radionica na temu emocija odabrana je kako bi se sve sudionike/sudionice radionice upoznalo s vrstama emocija, njihovom kontrolom te adekvatnim načinima njihovog prepoznavanja, budući da se pokazalo da često griješimo u „čitanju“ emocija drugih ljudi, čime, indirektno, utječemo i na odnos s tim osobama.
10.05.2016. održana je radionica i sastanak u **Rijeci** na kojemu su **predstavljeni rezultati istraživanja na temu usklađivanja obiteljskih obaveza i plaćenog rada u sklopu projekta Žene na tržištu rada-procjena utjecaja roda**. Prezentacija i rasprava na temu socijalnih usluga je održana u Maloj dvorani županijske vijećnice. Sudjelovale su članice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, predstavnice Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, dječjih vrtića, staračkih domova, domova za osobe s intelektualnim teškoćama, predstavnice nevladinog sektora, sindikata i pročelnica za društvene djelatnosti. Događaj je medijski popraćen-pojavili su se lokalni radijski novinari i Ri kanal televizija.
U Vukovaru smo **25. svibnja 2016**. godine u Europskom Domu u Vukovaru održale radionicu na temu **„Nenasilno rješavanje sukoba i zauzimanje za sebe“**. Radionicu na temu emocija, osmislila je i provela psihologinja Sigurne kuće Vukovarsko-srijemske županije, Anja Vinaj a kako bi se sve sudionike/sudionice upoznalo s načinima rješavanja sukoba. Većina ljudi koristi agresivno i pasivno rješavanje sukoba, dok su tek rijetki upoznati s načinima nenasilnog rješavanja sukoba koji su temelj tzv. konstruktivne svađe koja posljedično dovodi do učvršćivanja i napredovanja u odnosu između ljudi koji su u sukobu.

13. lipnja 2016. godine otvoren je **“Park tambure”,** izgrađen u sklopu građanske akcije koju je prijavila i provela udruga Volonterski centar Vukovarsko-srijemske županije sa sjedištem u Županji.

Volonterski centar je mlada neprofitna organizacija, osnovana prije nešto više od godinu dana zahvaljujući europskom projektu koji je udruga B.a.B.e. provela na području Vukovarsko-srijemske županije. Ova je akcija provedena zahvaljujući financijskoj podršci od 13.000 kuna Zaklade za razvoj lokalne zajednice “Slagalica” u sklopu proširenog Decentraliziranog modela financiranja Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, a ostatak potrebnih sredstava osiguran je putem donacija. Svrha građanske akcije bila je stvaranje javnog prostora za opuštanje i druženje, koji ima funkcionalnu, estetsku i kulturno-spomeničku vrijednost, ali i povećati broj građana koji se uključuju u volonterske aktivnosti u našem gradu. Želja nam je da Park tambure stoji kao simbol i poticaj svim građanima da svojim idejama, inicijativama I volonterskim radom mogu djelovati na konstruktivan i za zajednicu koristan način. Kao što se od pamtivijeka uz tambure i tamburašku pjesmu najviše veže veselje, nadamo se da će i naš Park biti ispunjen srećom i lijepim uspomenama.

Sami volonteri bi teško proveli projekt ovih razmjera te se osim njima želimo zahvaliti na sudjelovanju i djelatnicima tvrtki u vlasništvu grada Županje, djelatnicima lokalne samouprave te djelatnicima privatnih građevinskih obrta i tvrtki.

Volonterski centar Vukovarsko-srijemske županije organizirao je **1. rujna 2016. godine**, **Volonterski sajam i okrugli stol** na temu volontiranja, s ciljem promocije volonterstva na području cijele Vukovarsko-srijemske županije. Volonterski sajam okupio je predstavnike organizacija civilnog društva s područja Slavonije. Volonterski sajam jedna je od aktivnosti projekta „Volim grad, Volontiram!". Održavanjem Volonterskog sajma organizacije civilnog društva dobile su priliku predstaviti svoje programe i na taj se način povezali s potencijalnim volonterima. Sajam je bila prilika za učenike, studente, umirovljenike, zaposlene i nezaposlene te socijalno isključene skupine ljudi da se upoznaju s činjenicom kako se volontiranjem mogu stjecati nova znanja i vještine te sudjelovati u jačanju svoje lokalne zajednice. U sklopu Volonterskog sajma održao se i okrugli stol na temu „Udruge – pokretači razvoja lokalne zajednice" na kojem su predstavnici organizacija civilnog društva razmijenili iskustva o učinkovitosti i sposobnosti preuzimanja veće uloge i odgovornosti u razvoju lokalne zajednice uz pomoć EU fondova.

Povodom obilježavanja **Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, 22. rujna 2016.** godine u 12:00 sati, u Europskom domu Vukovar, u organizaciji B.a.B.e. Sigurna kuća Vukovarsko-srijemske županije održan je međusektorski radni sastanak - Podrška žrtvama nasilja. Cilj međusektorskog sastanka jest direktna, individualna multisektorska podrška ženama i djeci žrtvama nasilja u svrhu postizanja njihove samostalnosti i potpune in-

tegracije u društvo, kao i razmjena iskustava djelatnika državnih, javnih institucija kao i civilnih organizacija te poboljšanje postojećih mehanizama suzbijanja i prevencije obiteljskog nasilja. Cilj ovog okupljanja bio je predstavljanje rada udruge te širenje svijesti građana i građanki o problemu nasilja nad ženama i poticanje javnosti na razmišljanje o problemu obiteljskog nasilja i rodnoj (ne)ravnopravnosti.
Također, povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama održale smo i predavanje **„Djeca direktne i/ili indirektne žrtve obiteljskog nasilja"** Učiteljskom vijeću u osnovnoj školi „Antuna Bauera", u Vukovaru. Osnovni cilj ovog predavanja bila je senzibilizacija učitelja za rad s djecom žrtvama obiteljskog nasilja. Sudjelovalo je 22 učitelja/ica.

U povodu obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama **21.09.2016**. je u Tribini Grada Zagreba, u organizaciji Ministarstva socijalne politike i mladih, održana konferencija **"Možemo zajedno" – međuresorna suradnja u suzbijanju nasilja**", na kojoj su sudionici upozorili kako je važno podizati svijest kod žrtava da prijavljuju nasilje, ali i kod drugih građana da nasilje niti smiju provoditi niti će se tolerirati. Konferencijom se željelo skrenuti pozornost institucijama i javnosti da je temama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama i djecom i dalje potrebno pridavati posebnu međuresornu pozornost.

Također, povodom obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, **22. rujna 2016**. u Europskom domu Vukovar, u organizaciji B.a.B.e. održan je međusektorski okrugli stol **"Podrška žrtvama nasilja".** Istovremeno, u centru grada organizirali smo kampanju čiji je cilj bio širenje svijesti građana i građanki o problemu nasilja nad ženama i poticanje javnosti na razmišljanje o problemu obiteljskog nasilja i rodne (ne)ravnopravnosti. Također u Vukovaru, dana 21. listopada u hotelu Lav, sudjelovali smo i izlagali na okruglom stolu "Razvoj sustava podrške žrtvama sustava i svjedocima u Vukovaru i Vukovarsko-srijemskoj županiji od 2006. do 2016. godine".

U **Sarajevu** je od **12.-14. listopada** u organizaciji UN-a održan **"Knowledge Exchange Event"** na **temu „Multisectoral approach in delivering services to women survivors of violence in Europe and Central Asia – experience from organisatios funded by the UN Trust Fund to End Violence against Women"** na kojem su sudjelovale predstavnice 16 organizacija koje su uspješno provele projekte UN Trust Fund-a. B.a.B.e. je predstavljala Sanja Sarnavka. Sudionice su razmijenile iskustva u pružanju multisektorskog pristupa žrtvama nasilja. Na sastanku su sudjelovali i predstavnici nevladinih organizacija iz Bosne i Hercegovine, ministrica Semiha Borovac te predstavnici Veleposlanstva Norveške i Švedske.

UNIFEM projekt *Izlazak iz mraka - prevencija nasilja i podrška ženama žrtvama nasilja* koje smo provodile od 2011. do 2013. godine, po svom završetku dobio je pohvalu UN Trust Fund-a.

Povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, u dvorani Kulturnog centra Dubrava **23.11.2016**. u organizaciji gospođe Lidije Puđak održan je program **Pjesničkom riječju STOP NASILJU NAD ŽENAMA**. Istoimeni blog pokrenut je u studenom 2012. godine kada je skupina pjesnika izrazila svoju potporu, pišući pjesme po društvenim mrežama, a sve u svrhu podizanja svijesti o nasilju nad ženama. Naša pravnica Ines Bojić odazvala se obilježavanju ovog dana te govorila o problemu nasilja u obitelji.

Sudjelovale smo i na međunarodnoj konferenciji **"Nasilje u obitelji - bavarski i hrvatski model, pravna regulativa, policijska praksa i organizacijski modeli"** održanoj **24. studenog 2016**. u organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova, Zaklade Hanns Seidel i Visoke policijske škole a na kojoj su sudjelovali stručnjaci/kinje koji/e se u svom stručnom i znanstvenom radu bave raznim aspektima fenomena nasilja u obitelji. Cilj konferencije bio je usporediti bavarske i hrvatske modele postupanja nadležnih službi pri intervencijama zbog nasilja u obitelji, usporediti pravnu regulativu i kako ona utječe na mogućnosti, transparentnost i brzinu provedbe nužnih zakonskih mjera naspram počinitelja i pružanja potrebnih vrsta pomoći njegovoj žrtvi ili žrtvama. Konferencija je doprinijela razmjeni iskustava i prakse, a model zaštite žrtava obiteljskog nasilja koji postoji u Njemačkoj svakako predstavlja primjer dobre prakse koji bi trebalo imati u vidu i prilikom budućih izmjena domaćeg zakonodavstva.

25.11.2016. povodom **Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama**, u Ikea probnoj robnoj kući predstavljene su siluete 17 žena i jedne djevojčice koje su ubili članovi najuže obitelji - 10 su ubili supruzi, jednu izvanbračni suprug, jednu bivši suprug, 4 majke ubili su njihovi sinovi, jednu ženu ubio je zet a četverogodišnju djevojčicu otac. O problemu nasilja govorile su Sanja Sarnavka i Renata Odeljan, članice Nacionalnog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nad ženama te Irena Petrijevčanin Vuksanović, potpredsjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora. Također, 26.11.2016. Sanja Saranavka i Željka Jelavić su u IKEA-i odžale radionicu *Rodna ravnopravnost* s dvadesetero djece.

Povodom istoga dana, predsjednica Kolinda Grabar Kitarović primila je predstavnice Nacionalnog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama, potpredsjednicu Nacionalnog tima Renatu Odeljan i članice Sanju Sarnavku, Suzanu Kikić, Maju Mamulu i Sandru Batlak. Prilikom susreta razgovaralo se o potrebi senzibiliziranja javnosti o problematici i posljedicama te važnosti pravovremene reakcije na nasilje nad ženama te je istaknuta važnost edukacije u borbi protiv nasilja u obitelji i nasilja nad ženama. Iskazana je potreba za novom državnom strategijom u borbi protiv nasilja kao i jasno definiranje zaduženja uz dodatna financijska sredstva za učinkovitiju borbu protiv nasilja u obitelji i nasilja nad ženama.

U Vukovaru smo također obilježili Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama u prostorijama Europskog doma Vukovar predavanjem „**Rodnom ravnopravnošću do smanjenja obiteljskog nasilja".** Voditeljica Programa Pružanje egzistencijalne zaštite i psihosocijalne podrške ženama žrtvama nasilja i njihovoj djeci na području Vukovarsko-srijemske županije, udruga B.a.B.e. Ivana Sučić, putem prezentacije, govorila je o problemu nasilja nad ženama, značaju prevencije i edukacije mladih, načinima poboljšanja sustava zaštite te važnosti mjenjanja zakonodavnog okviraPovodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama – **25. studenog**, i kao doprinos kampanji 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja, EU info centar Sarajevo organizirao je seminar pod nazivom **„Ženska prava u kontekstu pridruživanja EU".**

Na seminaru su sudjelovale istaknute stručnjakinje u području ljudskih prava s ciljem podrške konstruktivnoj raspravi o položaju žene u modernom društvu, te

istraživanja mogućnosti unaprjeđenja ženskih prava u postupku pridruživanja EU.

Sanja Sarnavka podijelila je iskustva Hrvatske u postupku pridruživanja EU u kontekstu rodne ravnopravnosti i ljudskih prava te istakla kako ovaj postupak predstavlja savršeno vrijeme za jednu zemlju da počne raditi na unaprjeđenju ženskih prava.

B.a.B.e. Financijski i materijalno podržali

donator	naziv projekta
Vukovarsko - srijemska županija	Savjetovalište i sklonište za žene i njihovu djecu žrtve nasilja u obitelji-Vukovar
Ministarstvo socijalne politike i mladih	Savjetovalište i sklonište za žene i njihovu djecu žrtve nasilja u obitelji-Vukovar
Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	Institucionalna podrška
European Commission	Involvement + Enjoyment = Employment
Ministarstvo socijalne politike i mladih	Savjetovalište za prevenciju i suzbijanje svih oblika nasilnog ponašanja u obitelji i zaštitu od diskriminacije drugih socijalno ugroženih skupina / 2 GODINA PROVEDBE
European Commission	Women in the Labour Market - Gender Impact Assessment
Grad Vukovar	Pravno savjetovanje u mom gradu
Ministarstvo socijalne politike i mladih	Savjetovalište za prevenciju i suzbijanje svih oblika nasilnog ponašanja u obitelji i zaštitu od diskriminacije drugih socijalno ugroženih skupina / 3 GODINA PROVEDBE
Mediterranean Women's Fund	Counselling Centre for Prevention and Eradiction of Gender Based Violence
Grad Zagreb Gradski ured za zdravstvo	Psihičko zdravlje-temeljni stup općeg zdravlja i individualne i društvene dobrobiti
Grad Zagreb Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Savjetovalište za prevenciju i suzbijanje svih oblika nasilnog ponašanja u obitelji i zaštitu od diskriminacije drugih socijalno ugroženih skupina
Grad Zagreb Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Edukativne i kreativne radionice za djecu i mlade te savjetovanje, informiranje i usmjeravanje njihovih roditelja
Grad Zagreb	Društvo ravnopravnosti - od prava do realnosti
Ministarstvo pravosuđa	Pružanje primarne pravne pomoći
Ured za udruge Vlade RH	Women in the Labour Market - Gender Impact Assessment /SUFINANCIRANJE/
European Commission Kuća ljudskih prava Zagreb	Education for citizens – citizens for social development and solidarity
Hrvatska banka za obnovu i razvitak	Pomoć za rad skloništa u Vukovarsko-srijemskoj županiji za žene i djecu žrtve nasilja i drugih oblika kršenja temeljnih ljudskih prava
Marijo Puškarić	Pomoć za rad skloništa u Vukovarsko-srijemskoj županiji za žene i djecu žrtve nasilja i drugih oblika kršenja temeljnih ljudskih prava

Rijetko u životu dobijemo priliku pauzirati vrijeme i sagledati život iz šireg kuta. U trenutku kad nam se ista pruži, javlja se potreba da ju iskoristimo najbolje što znamo i možemo. S ciljem da približimo radost blagdana i najugroženijim članovima našeg društva, a zahvaljujući donacijama koje su nam velikodušno udijelili Petrol d.o.o., 24 sata, Večernji list, PRODIS d.o.o., ADRA, RAK d.o.o., Centar Krugovi, Jamnica d.d., Atlantic Grupa d.d., Offertissima d.o.o., DV Harfa i DV Limač, Ruta d.o.o., Udruga Nacionalnih manjina, Karolina Osijek, Čarolija darivanja, Filir d.o.o., Caritas Vukovar, učinile smo prosinac najuzbudljivijim mjesecom u godini podijelivši poklone djeci iz Sigurne kuće Vukovarsko-srijemske županije, djeci iz udomiteljskih obitelji i djeci slabijeg imovinskog statusa s područja Vukovarsko-srijemske županije. Osim poklona podijelili smo i stotinu osmijeha, hrpu sreće i par nezaboravnih trenutaka. U duhu ljubavi i velikodušnosti, sreću u davanju pronašli/e su i brojni/e drugi/e donatori/ce koji/e su pripomogli/e ovu akciju i kojima i ovim putem zahvaljujemo. Uz malo truda i empatije stvorena je prava čarolija u srcima djece!

Također zahvaljujemo našim dugogodišnjim donatorima: Vindiji Varaždin, Komunalcu Vukovar i OPG-u Beli Manastir.

Zaključak

Za kraj, citirat ćemo zaključke izvješća Europske komisije o ravnopravnosti između žena i muškaraca: “Ne vidi se kraj dugoj borbi za ravnopravnost … Nasilje nad ženama je rašireno, često s drastičnim posljedicama i prečesto ga se tolerira. Problematiziranje prepreka ravnopravnosti spolova ne smije biti prepušteno slučaju.”

Stoga nam ne preostaje drugo nego nastaviti našu borbu i u 2017. godini!

Financijski izvještaj 2016.

Bilanca

Aktiva

Nefinancijska imovina	48.636
Financijska imovina	552.789
Ukupno aktiva	**601.425**

Pasiva

Obveze	299.869
Vlastiti izvori	301.556
Ukupna pasiva	**601.425**

Račun prihoda i rashoda

Prihodi

Prihodi od prodaje robe i pružanja usluga	28.893
Prihodi od članarina i članskih doprinosa	420
Prihodi od financijske imovine	270
Prihodi od donacija	2.615.870
Ostali prihodi	8.514
Ukupno prihodi	**2.653.967**

Rashodi

Rashodi za zaposlene	1.300.941
Materijalni rashodi	1.039.501
Rashodi amortizacije	31.136
Financijski rashodi	6.216
Ukupno rashodi	**2.629.316**

Preneseni višak prihoda iz 2015.	276.905
Višak prihoda poslovanja u 2016.	24.651
Višak prihoda raspoloživ u 2017.	301.556
Odgođeno priznavanje rashoda	179.972
Stanje novčanih sredstava na početku godine	813.749
Stanje novčanih sredstava na kraju godine	532.544

Prihodi - 2016

1	**Prihodi od donacija iz proračuna**	**1.177.480**
1.1.	**Prihodi iz državnog proračuna**	**793.307**
	Ministarstvo pravosuđa	75.000
	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku	718.307
1.2.	**Prihodi iz proračuna jedinica lokalne i područne samouprave**	**384.173**
	Grad Zagreb	95.000
	Grad Vukovar	10.000
	Vukovarsko-srijemska županija	275.625
	Bjelovarsko-bilogorska županija	3.548
2	**Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija**	**1.065.213**
	European Commission	1.039.669
	Mediterranean Women's Fund.	25.544
3	**Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba**	**371.895**
	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	278.590
	Hrvatska banka za obnovu i razvitak	10.000
	Kuća ljudskih prava Zagreb	58.695
	Kompresor servis d.o.o.	8.000
	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske	14.727
	Zaklada Znanje na djelu	1.883
4	**Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga**	**28.893**
5	**Ostali prihodi**	**10.486**
	Prihodi od članarina	420
	Prihodi od građana i kućanstava	20
	Prihodi od nefinancijske imovine koja se amortizira	1.262
	Prihodi od kamata i pozitivnih tečajnih razlika	270
	Prihodi od refundacija (Hrvatski zavod za zapošljavanje)	8.514
UKUPNO - PRIHODI		**2.653.967**

Rashodi - 2016

1	**Rashodi za zaposlene**	**1.300.941**
	Plaće zaposlenika (bruto)	1.121.216
	Doprinosi na plaće	179.725
2	**Materijalni rashodi i rashodi za usluge**	**1.039.501**
	Naknade za prijevoz zaposlenika i službena putovanja zaposlenika	81.898
	Naknade troškova službenih putovanja osobama izvan radnog odnosa	20.938
	Usluge telefona, pošte i prijevoza	43.605
	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	6.683
	Komunalne usluge	17.247
	Energija	78.625
	Zakupnine i najamnine	4.834
	Usluge studentskih centara	65.406
	Intelektualne usluge - drugi dohodak	66.546
	Odvjetničke,računovodstvene i revizijske usluge	241.298
	Grafičke usluge	50.933
	Premije osiguranja,reprezentacija,članarine,kotizacije	18.535
	Sitan inventar i auto gume	20.879
	Uredski materijal	19.567
	Ostali materijalni rashodi i usluge	302.507
3	**Rashodi amortizacije**	**31.136**
4	**Financijski rashodi**	**6.216**
	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	5.499
	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	717
5	**Donacije - transferi partnerskim organizacijama po projektima**	**247.967**
6	**Ostali rashodi**	**3.555**
	UKUPNO - RASHODI	**2.629.316**